

ΑΙΩΝ ΕΣΤΙ

Οδυσσέας Ελύτης

Αντί προλόγου

Το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ του Οδυσσέα Ελύτη το αντέγραψα γράμμα-γράμμα το 1996 με ένα δάκτυλο αφού δεν ήξερα γραφομηχανή. Το διοχέτευσα (ανώνυμα) στο Ιντερνετ λίγο μετά τον θάνατο του μεγάλου μας ποιητή. Ήταν απότιση ενός μικρου φόρου τιμής σ' αυτόν και μια συμβολή στην προσπάθεια να μπορούν οι Έλληνες ανά την υφήλιο να διαβάσουν ελληνικά κείμενα ποιότητας.

Το 1996 δεν είχα την δυνατότητα να χρησιμοποιήσω τόνους και γι αυτό ζητώ κατανόηση. Για προσωπικούς λόγους αφήνω το κείμενο στην αρχική του μορφή.

Εν τω μεταξύ το ποίημα αυτό κυκλοφόρησε σε διάφορες μορφές, σε πολλές άλλες ιστοσελίδες οπότε αποφάσισα να το καταχωρήσω και εγώ στην δική μου.

Τέλος, μιας κι ο Ελύτης ποτέ δεν υπομνηματίζει τα ποιήματά του, προσπάθησα ανατρέχοντας σε διάφορες άλλες πηγές να ρίξω λίγο φως σε ορισμένα ονόματα, λέξεις, αναγράμματα κλπ. που αναφέρονται στο ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ ελπίζοντας έτσι να βοηθήσω τον αναγνώστη.

Αθανάσιος Γιάννης

Βόννη 1997, Λειψία 2010

Υ.Γ. Είμαι ερασιτέχνης , όχι σοφός αλλά φιλό-σοφος. Και „ιητρός γαρ ανήρ πολλών αντάξιος άλλων,,...

Μίκης Θεοδωράκης: ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

Ο Οδυσσεύς Ελύτης ήρθε να καταγράψει με τον ποιητικό λόγο του το αποκορύφωμα και το απόσταγμα ενός τιτάνιου ψυχικού, πνευματικού και ηθικού αγώνα μιας φυλής, που της έλαχε κάποτε ο κλήρος του πρωτοπόρου μέσα στην παγκόσμια εποποιία της ανθρώπινης κοινωνίας. Μετά την παρακμή φάνηκε να αχνοροδίζει η αυγή μιας καινούργιας εθνικής αναγέννησης. Σ' αυτό βοήθησαν οι εχθροί και οι βάρβαροι, γιατί ο Έλληνας ξυπνά, όταν τα όρια της ντροπής και της βίας έχουν φτάσει στο εσχατο τους σημείο. Γεννήθηκε τότε μια "ποιητική" βιοματική των απλών ανθρώπων. Δηλαδή γέμισε ο τόπος με ανθρώπινες πράξεις, που με την υπέρβαση και τον οίστρο της αυτοκαταστροφής η της Θυσίας ήσαν αυτές καθ' εαυτές ανθρώπινα ποιήματα. Γεγονός που οδήγησε τους ποιητές στην καταγραφή αυτού του έπους με νέα σύμβολα αντάξια της βιωμένης ποιητικής. Έτσι, γεννήθηκε το "Αξιον Εστί". Γιατί ο Ελύτης; Τότε γιατί ο Σοφοκλής, ο Ευριπίδης, ο Δαμασκηνός και ο Κορνάρος; Γιατί ο Σολωμός; Χρειάζονται ίσως βαθείς ρίζες, που να εισχωρούν ως τες εσχατιές της ουσίας των πραγμάτων και ευαίσθητες κεραίες, που να δονούνται στους μυστικούς κραδασμούς της συλλογικής ευαισθησίας... Μνήμη και Προοπτική. Ενόραση και Όραμα. Η ιδανική μορφή του ιδανικού νεοέλληνα είδε τον εαυτό της στον "καθρέφτη" του "Αξιον Εστί". Κι όταν οι χαλεποί καιροί μεταβάλανε τη μορφή αυτή τού νεοέλληνα σε καρικατούρα, μείναν οι Στίχοι του ποιητή, πού με θεϊκή χάρη βρέθηκε στο μονοπάτι του χρόνου, πάνω στη διακλάδωση, να δει και να μιλήσει. Για πάντα! Η πομπή δεν ακολούθησε το δρόμο, που εκείνος χάραξε. Δεν τράβηξε μπροστά. Γλιστρώντας πάνω σε λάσπες από μαρμελάδα που κατηφορίζαν, οι νεοέλληνες χαίρονταν το ανέμελο, το άκοπο, το ανέξοδο και προπάντων το ανεύθυνο "ταξίδι" της τσουλήθρας προς το τίποτα. Γι' αυτό το "Αξιον Εστί" κι όλος ο κόσμος γύρω του, πνευματικός και ηθικός, μένουν σήμερα μετέωρα. Σημάδια ενός πολιτισμού, που μόλις κατάφερε να ανθοφορίσει σε μια βραχύβια Ανοιξη, που ζει σαν όνειρο στη σκέψη μόνο όσων αρνήθηκαν τον ξεπεσμό.

Ο Ελύτης μιλάει για το Άξιον Εστί

(το αντέγραφα απο μια συνέντευξη του ποιητή στην ΕΡΤ)

Έβλεπα καθαρά ότι η μοίρα της Ελλάδας ανάμεσα στα άλλα έθνη ήταν ότι και η μοίρα του ποιητή ανάμεσα στους άλλους ανθρώπους και βέβαια εννοώ τους ανθρώπους του χρήματος και της εξουσίας. Αυτό ήταν ο πρώτος σπινθήρας, ήταν το πρώτο εύρημα, και η ανάγκη που ένιωθα για μια δέηση μού 'δωσε το δεύτερο εύρημα, να δώσω δηλαδή σ' αυτή τη διαμαρτυρία μου για το άδικο τη μορφή μιας εκκλησιαστικής λειτουργίας. Έτσι γεννήθηκε το Άξιον Εστί.

Πλεονακίς ἐπολεμήσαν με ἐκ νεότητος μου,
καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησαν μοι¹.

Ψαλμὸς ΡΚΗ

Η ΓΕΝΕΣΙΣ

Στην αρχη το φως και η ωρα η πρωτη
που τα χειλη ακομη στον ψηλο
δοκιμαζουν τα πραγματα του κοσμου
Αιμα πρασινο και βολβοι στη γη χρυσοι
Πανωραια στον υπνο της απλωσε και η θαλασσα
γαζες αιθερος τις αλευκαντες
κατω απο τις χαρουπιες και τους μεγαλους ορθιους φοινηκες
Εκει μονος αντικρισα
τον κοσμο
κλαιγοντας γοερα
Η ψυχη μου ζητουσε Σηματωρο και Κηρυκα
Ειδα τοτε θυμαμαι
τις τρεις Μαυρες Γυναικες².
να σηκωνουν τα χερια κατα την Ανατολη
Χρυσωμενη τη ραχη τους και το νεφος που αφηναν
λιγο-λιγο σβηνοντας
δεξια Και φυτα σχηματων αλλων
Ηταν ο ηλιος με τον αξονα του μεσα μου
πολυαχτιδος ολος που καλουσε Και
αυτος αληθεια που ημουνα Ο πολλους αιωνες πριν
Ο ακομη γλωρος μες τη φωτια Ο ακοπος απ' τον ουρανο
Ενωσα ηρθε κι εσκυψε
πανω απο το λικνο μου
ιδια η μνημη γιναμενη παρον
τη φωνη πηρε των δεντρων, των κυματων:
"Εντολη σου, ειπε, αυτος ο κοσμος
και γραμμενος μες τα σπλαχνα σου ειναι
Διαβασε και προσπαθησε
και πολεμησε" ειπε
"Ο καθεις και τα οπλα του" ειπε
Και τα χερια του απλωσε οπως κανει
νεος δοκιμος Θεος για να πλασει μαζι αλγηδονα³ και ευφροσυνη.
Πρωτα συρθηκαν με δυναμη
και ψηλα πανω απο τα μπεντενια ξεκαρφωθηκαν πεφτοντας
οι Εφτα Μπαλταδες

κατα πως η καταιγιδα
στο σημειο μηδεν οπου ευωδιαζει
απ' αρχης παλι ενα πουλι
καθαρο παλιννοστουσε το αιμα
και τα τερατα επαιρναν την οψη του ανθρωπου
Τοσο ευλογο το Ακατανοητο
Υστερα και οι ανεμοι ολης της φαμιλιας μου εφτασαν
τ' αγορια με τα φουσκωμενα μαγουλα
και τις πρασινες ουρες ομοια Γοργονες
και οι αλλοι γεροντες γνωριμοι παλαιοι οστρακοδερμοι γενειοφοροι
Και το νεφος εχωρισαν στα δυο Και αυτο παλι στα τεσσερα
και το λιγο που απομεινε φυσηξαν στο Βορρα
Με πλατυ πατησε ποδι στα νερα και αγερωχος ο μεγας Κούλες⁴
Η γραμμη του οριζοντα ελαμψε
ορατη και πυκνη και αδιαπεραστη

ΑΥΤΟΣ ο πρωτος υμνος

ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ αληθεια που ημουνα Ο πολλους αιωνες πριν
Ο ακομη γλωρος μες τη φωτια Ο Αχειροποιητος
με το δαχτυλο εσυρε τις μακρινες
γραμμες
ανεβαινοντας καποτε ψηλα με οξυτητα
και φορες πιο χαμηλα οι καμπυλες απαλες
μια μεσα στην αλλη
στεριες μεγαλες που ενιωσα
να μυριζουνε χωμα οπως η νοηση
Τοσο ηταν αληθεια
που πιστα μ' ακολουθησε το χωμα
εγινε σε μεριες κρυφες πιο κοκκινο
και αλλου με πολλες μικρες πευκοβελονες

Υστερα πιο νωχελικά
οι λοφοι οι κατωφερειες
αλλοτε και το χερι αργο σε αναπαυση
τα λαγκαδια οι καμποι
κι αξαφνα παλι βραχοι αγριοι και γυμνοι
δυνατες πολυ παρορμησεις
Μια στιγμή που εσταθηκε να στοχαστει
κατι δυσκολο ή κατι το υψηλο:
ο Ολυμπος, ο Ταϋγετος
"Κατι που να σου σταθει βοηθος
και αφου πεθανεις" ειπε
Και στις πετρες μεσα τραβηξε κλωστες
κι απ' τα σπλαχνα της γης ανεβασε σχιστολιθο
ενα γυρο σ' ολη την πλαγια τα πλατια στερεωσε σκαλοπατια
Εκει μονος απιθωσε
κρηνες⁵ λευκες μαρμαρινες
μυλους ανεμων
τρολους ροδινους μικρους
και ψηλους διατρητους περιστερωνες
Αρετη⁶ με τις τεσσερις ορθες γωνιες
Κι επειδη συλλοστηκεν ωραια που ειναι στην αγκαλια ο ενας του αλλου
γεμισαν ερωτα οι μεγαλες γουρνες
αγαθα σκυψανε τα ζωα μοσκαρια και αγελαδες
σα να μη ητανε στον κοσμο πειρασμος κανενας
και να μη ειχαν γινει ακομη τα μαχαιρια
"Η ειρηνη θελει δυναμη να την αντεξεις" ειπε
και στροφη γυρω του κανοντας μ' ανοιχτες παλαμες εσπειρε
φλομους κροκους καμπανουλες
ολων των ειδων της γης τ' αστερια
τρυπημενα στο ενα φυλλο τους για σημειο καταγωγης
και υπεροχη και δυναμη

ΑΥΤΟΣ

ο κοσμος ο μικρος, ο μεγας!

ΑΛΛΑ ΠΡΙΝ ακουσω αγερα ή μουσικη
που κινουσα σε ξαγναντο να βγω
(μια απεραντη κοκκινη αμμο ανεβαινα
με τη φτερνα μου σβηνοντας την Ιστορια)
παλευα τα σεντονια Ηταν αυτο που γυρευα
και αθωο και ριγηλο σαν αμπελωνας
και βαθυ και αχαραγο σαν η αλλη οψη τ' ουρανου
Κατι λιγο ψυχης μεσα στην αργιλλο
Τοτε ειπε και γεννηθηκεν η θαλασσα
και ειδα και θαυμασα
Και στη μεση της εσπειρε κοσμους μικρους κατ' εικονα και ομοιωση μου:
Ιπποι πετρινοι με τη χαιτη ορθη
και γαληνιοι αμφορεις
και λοξες δελφινιων ραχες
η Ιος η Σικινος η Σεριφος η Μηλος
"Καθε λεξη κι απο 'να χελιδονι
για να σου φερνει την ανοιξη μεσα στο θερος" ειπε
Και πολλα τα λιοδεντρα
που να κρησαρουν⁷ στα χερια τους το φως
κι ελαφρο ν' απλωνεται στον υπνο σου
και πολλα τα τζιτζικια
που να μην τα νιωθεις
οπως δε νιωθεις το σφυγμο στο χερι σου
αλλα λιγο το νερο
για να το 'χεις Θεο και να κατεχεις τι σημαινει ο λογος του
και το δεντρο μοναχο του
χωρις κοπαδι
για να το κανεις φιλο σου
και να γνωριζεις τ' ακριβο του τ' ονομα
φτενο στα ποδια σου το χωμα
για να μην εχεις που ν' απλωσεις ριζα
και να τραβας του βαθους ολοενα
και πλατυς επανου ο ουρανος
για να διαβαζεις μονος σου την απεραντοσυνη

ΑΥΤΟΣ

ο κοσμος ο μικρος, ο μεγας!

"ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ αυτόν αναγκη να τον βλέπεις και να τον λαβαινεις"
ειπε: Κοιταξε! Και τα ματια μου εριξαν τη σπορα
γρηγορωτερα τρεχοντας κι απο βροχη
τα χιλιαδες απατητα στρεμματα
Σπιθες ριζα μες το σκοτος πιανοντας και νερων άξαφνων πίδακες
Η σιγη που εκχερσωνα για ν' αποθεσω
γονους φθογγων και χρησμων φυτρα χρυσα
Το ξιναρι ακομη μες τα χερια μου
τα μεγαλα ειδα κοντοποδα φυτα, γυριζοντας το προσωπο
άλλα υλακωντας άλλα βγαζοντας τη γλωσσα:
Να το σπαραγγι να ο ριθιος
να το σγουρο περσεμολο
το τζεντζεφυλλι και το πελαργονι
ο στυφνος και το μαραθο
Οι κρυφες συλλαβες οπου πασχιζα την ταυτοτητα μου ν' αρθρωσω
"Ευγε, μου ειπε, και αναγνωση γνωριζεις
και πολλα μελλει να μαθεις
αν το Ασημαντο εμβαθυνεις
Και μια μερα θα 'ρθει βοηθους ν' αποκτησεις
Θυμησου:
τον αγχεμαχο Ζεφυρο, το ερεβοκτονο ροδι
τα φλεγομενα ωκυποδα φιλια"
Και ο λογος του χαθηκε σαν ευωδια
Η ωρα εννια χτυπησε περδικα τη βαθεια καρδια της ευφωνιας
αλληλεγγυα σταθηκαν τα σπιτια
και μικρα και τετραγωνα
με καμάρα λευκη και λουλακι πορτοφυλλο
Κατω απ' την κληματαρια
ωρες εκει ρεμβασα
με μικρα-μικρα τιτυβισματα
κοασμους, τρυσμους, το μακρινο κουκουρισμα:
Να το πιπινι να το λελεκι
να το γυφτοπουλι
ο νυχτοπατης και η νεροκοτα
ηταν και ο μπομπιρας εκει και το αλογακι⁸ που λεν της Παναγιας
Η στερια με τα σκελη μου γυμνα στον ηλιο

και παλι οι δυο θαλασσεσ
και η τριτη αναμεσα - λεμονιεσ κιτριεσ μανταρινιεσ -
και ο αλλοσ μαϊστροσ με τ' απανω του υψηλο μπογαζι⁹
αλλοιωνοντασ τ' οζονιο¹⁰ τ' ουρανου
Χαμηλα στων φυλλων τον πυθμενα
η τριβίδα η λεια
τ' αυτακια των ανθων
κι ο θαλλοσ ο αδημονωντασ και ειναι

ΑΥΤΟΣ

ο κοσμοσ ο μικροσ, ο μεγασ

Υστερα και το φλοισβο ενοησα και τον μακρυ ατελειωτο ψιθυρο των δεντρων
Ειδα πανω στο μολο αραδιασμενα τα κοκκινα σταμνια
και πιο σιμα στο ξυλινο παραθυροφυλλο
κει που κοιμομουνα με το 'να πλάι
λαλησε πιο δυνατα ο βοριασ
Και ειδα
Κορεσ ομορφεσ και γυμνεσ και λειεσ ωσαν το βοτσαλο
με το λιγο μαυρο στις κοχεσ των μηρων
και το πολυ και πλουσιο ανοιχτο στις ωμοπλατεσ
να φυσουν ορθιεσ μεσα στην Κοχυλα
και αλλεσ γραφοντασ με κιμωλια
λογια παραξενα, αιγιματικα:
ΡΩΕΣ; ΑΛΑΣΘΑΣ, ΑΡΙΜΝΑ,
ΟΛΗΙΣ, ΑΪΑΣΑΝΘΑ; ΥΕΛΤΗΣ¹¹
μικρεσ φωνεσ πουλιων και υακινθων
ή αλλα λογια του Ιουλιου
Σημαινοντασ οι εντεκα
πεντε οργιεσ του βαθουσ
περκεσ γοβιοι σπαροι
με πελωρια σβαραχνα¹² και κοντεσ πρυμναιεσ ουρεσ
Ανεβαινοντασ εβρισκα σπογγουσ

και σταυρους θαλασσης
και λιγνες αμιλητες ανεμωνες
και πιο ψηλα στα χειλη του νερου
πεταλιδες τριανταφυλλιες
και μισανοιχτες πίνες και αρμυρήθρες
"Ακριβα λογια, μου ειπε, ορκοι παλαιοι
που εσωσε ο Καιρος και η σιγουρη ακοη των μακρυνων ανεμων"
Και σιμα στο ξυλινο παραθυροφυλλο
κει που κοιμομουνα με το 'να πλάι
δυνατα στο στηθος μου εσφιξα το μαξιλαρι
και τα ματια μου δακρυα γιοματα
Ημουν στον εκτο μηνα των ερωτων
και στα σπλαχνα μου σαλευε σπορος ακριβος

ΑΥΤΟΣ

ο κοσμος ο μικρος, ο μεγας

"ΑΛΛΑ ΠΡΩΤΑ θα δεις την ερημια και θα της δωσεις το δικο σου νοημα, ειπε
Πριν απο την καρδια σου 'θα 'ναι αυτη
και μετα παλι αυτη θ' ακολουθησει
Τουτο μονο να ξερεις:
Ο,τι σωσεις μες στην αστραπη καθαρο στον αιωνα θα διαρκεσει"
Και ψηλα πολυ πανω απ' τα κυματα
εστησε τα χωρια των βραχων
Εκει σκονη εφτανε ο αφρος
άπλερη γιδα ειδα να γλειφει τις ρωγμες
με το ματι λοξο και το λιγο κορμι σα χαλαζιας
Εζησα τις ακριδες και τη διψα και τα τραχια στις αρμοσιες τους δαχτυλα
χρονους τακτους οσους η Γνωση οριζει

Στα χαρτια σκυφτος και στα βιβλια τ' απυθμενα
με σκοινη λιανο κατεβαινοντας
νυχτες και νυχτες

*το λευκο αναζητησα ως την υστατη ενταση
του Μαυρου Την ελπιδα ως τα δακρυα
Τη χαρα ως την ακρα απογνωση*

Να σταλθει βοηθεια τοτε κριθηκε η στιγμη
και ο κληρος επεσε στις βροχες
κελαρυσανε ολη μερα ρυακια
ετρεξα σαν τρελος
στις πλαγιες εσχισα σχινο και πολυ μυρτο μες στη φουχτα μου εδωσα
να δαγκασουνε οι πνοες
"Η αγνοτητα, ειπε, ειναι αυτη
στις πλαγιες το ιδιο και στα σπλαχνα σου"
Και τα χερια του απλωσε οπως κανει
γεροντας γνωστικος Θεος για να πλασει μαζι πηλο και ουρανοσυνη
Λιγο μολις πυραχτωσε τις κορφες
αλλ' αδαγκωτο πρασινο στις ρεματιες το χορτο καρφωσε
μεντα λεβαντα λουιζα
και μικρες πατημασιες αρνιων
ή αλλου παλι απο τα υψη πεφτοντας
οι ψιλες κλωστες το ασημι, δροσερα μαλλια κοπελας που ειδα και που εποθησα
Υπαρκτη γυναικα
"Η αγνοτητα, ειπε, ειναι αυτη"
και γεματος λαχταρα χαιδεψα το σωμα
φιλια δοντια με δοντια· υστερα ενας μεσ στον αλλο
Τρικυμισα
οπως καβος πατησα βαθεια
που αερα πηρανε οι σπηλιες
Ηχω με το λευκο σανταλι περασε μια στιγμη
γοργα κατω απο τα νερα η ζαργανα
και ψηλα το λοφο εχοντας ποδι Και τον ηλιο κεφαλι κερασφορο¹³
ν' ανεβαινει Αβαδιστος ειδα Ο Μεγας Κριος
Και αυτος αληθεια που ημουνα Ο πλολλους αιωνες πριν
Ο ακομη χλωρος μες στην φωτια Ο ακοπος απ' τον ουρανο
ψιθυρισε οταν ρωτησα:
-Τι το καλο; Τι το κακο;
- Ενα σημειο Ενα σημειο
και σ' αυτο πανω ισορροπεις και υπαρχεις
κι απ' αυτο πιο περα ταραχη και σκοτος

κι απ'αυτο πιο πισω βρυγμος των αγγελων
-Ενα σημειο Ενα σημειο
και σ' αυτο μπορεις απεραντα να προχωρησεις
ή αλλιως τιποτε δεν υπαρχει πια
Και ο ζυγος που, ανοιγοντας τα χερια μου, εμοιαζε
να ζυγιαζει το φως και το ενστικτο ητανε

ΑΥΤΟΣ

ο κοσμος ο μικρος, ο μεγας !

ΕΠΕΙΔΗ ΚΑΙ ΩΡΕΣ γυριζαν οπως οι μερες
με πλατια μενεξεδενια φυλλα στο ρολόι του κηπου
Δειχτης ημουν εγω
Τριτη Τεταρτη Πεμπτη
ο Ιουνιος ο Ιουλιος ο Αυγουστος
Εδειχνα την αναγκη που μου ερχοταν άρμη
καταπροσωπο Εντομα κοριτσιων
Μακρινες αστεροπες της Ιριδας -
"Ολα τουτα καιρος της αθωοτητας
ο καιρος του σκυμνου και του ροδαμου
ο πολυ πριν την αναγκη" μου ειπε
Και τον κινδυνο εσπρωξε με το 'να δαχτυλο
Στην κορφη του καβου φορεσε μελανο φρυδι
Απο μερος αγνωστο φωσφορο εχυσε
"Για να βλεπεις, ειπε, απο μεσα
στο κορμι σου φλεβες καλιο, μαγγανιο
και τ' αποτιτανωμενα
παλαια καταλοιπα του ερωτα"
Και πολυ τοτε σφιχθηκε η καρδια μου
ηταν το πρωτο τριξιμο του ξυλου μεσα μου
μιας νυχτος που εσιμωνε ισως

η φωνη του γκιωνη
καποιου που ειχε σκοτωθει
το αιμα γυριζοντας πανω στον κοσμο
Ειδα περα, μακρια, στην ακρα της ψυχης μου
μυστικα να διαβαινουνε
φαροι ψηλοι ξωμαχοι Στους γκρεμους τραβερσωμενα καστρα
Τ' αστρο της τραμουντανας Την αγια Μαρινα¹⁴ με τα δαιμονικα
Και πολυ πιο βαθια πισω απ' τα κυματα
στο Νησι με τους κολπους των Ελαιωνων¹⁵
Μια στιγμη μου εφανηκε θωρουσα Εκεινον
που το αιμα του εδωσε για να σαρκωθω
τον τραχυ του Αγιου¹⁶ δρομο ν' ανεβαινει
μια φοραν ακομη
Μια φοραν ακομη
στα νερα της Γερας ν' ακουμουμπα τα δαχτυλα
και τα πεντε ν' αναβουνε χωρια
ο Παπαδος ο Πλακαδος ο Παλαιοκηπος
ο Σκοπελος και ο Μεγαρος¹⁷
εξουσια και κληρος της γενιας μου.
"Αλλα τωρα, ειπε, η αλλη σου οψη
αναγκη ν' ανεβει στο φως"
και πολυ πριν με το νου μου βαλω
ή σημαδι φωτιας ή σχημα ταφου
Κατα κει που δεν εσωνε κανεις να δει
με τα χερια εμπρος του
σκυβοντας
τα μεγαλα ετοιμασε Κενα στη γη
και στο σωμα του ανθρωπου:
το κενο του Θανατου για το βρεφος το ερχομενο
το κενο του φονικου για τη Δικαια κριση
το κενο της Θυσιας για την ιση Ανταποδοση
το κενο της Ψυχης για την Ευθυνη του Αλλου
Και η Νυχτα πανσες
παλιας
πριονισμενης απο νοσταλγια Σεληνης
με του ερημου μυλου τα χαλασματα και την ακακη ευωδια της κοπρου
πηρε μερος μεσα μου

Διαστασεις αλλαξε στα προσωπα· μοιρασε αλλιως τα βαρη
Το σκληρο μου σωμα ηταν η αγκυρα κατεβασμενη μεσα στους ανθρωπους
οπου ηχος αλλος κανεις
μονο γδουποι γοοι και κοπετοι
και ρωγμες επανω στην αναστροφη οψη
Ποιας φυλης ο γονος νά 'μουν
τοτε μονο εννοησα
που η σκεψη του Αλλου
διαγωνια σαν ακμη γυαλιου
και Ορθον ως περα με χαραζε
Ειδα μεσα μου στα σπιτια καθαρα σαν να μην ηταν τοιχοι
με το λυχνο στο χερι να περνουν γεροντισσες
τα χαρακια στο μετωπο και στο ταβανι
και αλλοι νεοι με το μουστακι που εζωναν αρματα στη μεση τους
αμιλητοι
δυο δαχτυλα πανω στη λαβη
εδω και αιωνες.

"Βλεπεις, ειπε, ειναι οι Αλλοι
και δεν γινεται Αυτοι χωρις Εσενα
και δε γινεται μ' Αυτους χωρις, Εσυ
Βλεπεις, ειπε, ειναι οι Αλλοι
και αναγκη πασα να τους αντικρισεις
η μορφη σου αν θελεις ανεξαλειπτη να 'ναι
και να μεινη αυτη.

Επειδη πολλοι φορουν το μελανο πουκαμισο
και οι αλλοι μιλουν τη γλωσσα των χοιρογρυλλιων
και ειναι οι Ωμοφαγοι και οι Αξεστοι του Νερου
οι Σιτοφοβοι και οι Πελδινοι¹⁸ και οι Νεοκονδορες
ορμαθος¹⁹ και αριθμος των ακρων του σταυρου
της Τετρακτιδος.

Αν αληθεια κρατησεις και τους αντικρισεις, ειπε,
η ζωη σου θ' αποκτησει αιχμη και θα οδηγησεις, ειπε
Ο καθεις και τα οπλα του, ειπε
Και αυτος αληθεια που ημουνα Ο πολλους αιωνες πριν
Ο ακομη χλωρος μες στη φωτια Ο ακοπος απ' τον ουρανο
Περασε μεσα μου Εγινε
αυτος που ειμαι

Η ωρα τρεις της νυχτας
λαλησε μακρια πανω απ' τα παραπηγματα
ο πρωτος πετεινος

Ειδα για μια στιγμη τους Ορθιους Κιονες τη Μετωπη με τα Ζωα Δυνατα
και ανθρωπους φερνοντας Θεογνωσια
Πηρε οψη ο Ηλιος Ο Αρχαγγελος αει δεξια μου

ΑΥΤΟΣ εγω λοιπον
και ο κοσμος ο μικρος, ο μεγας

ΤΑ ΠΑΘΗ

Α'

Ιδου εγω λοιπον,
ο πλασμενος για τις μικρες Κορες και τα νησια του Αιγαίου·
ο εραστης του σκιρτηματος των ζαρκαδιων
και μυστης των φυλλων της ελιας·
ο ηλιοποτης και ακριδοκτονος.
Ιδου εγω καταντικρυ
του μελανου φορεματος των αποφασισμενων
και της αδειας των ετων, που τα τεκνα της αμβλωσε,
γαστερας, το αγκρισμα!
Λυνει αερας τα στοιχεία και βροντη προσβαλλει τα βουνα.
Μοιρα των αθων, παλι μονη, νά σε, στα Στενα !
Στα Στενα τα χερια μου αδειασα
κι αλλα πλουτη δεν ειδα, κι αλλα πλουτη δεν ακουσα
παρα βρυσες να τρεχουν
Ρόδια ή Ζεφυρο ή Φιλιά.
Ο καθεις και τα οπλα του, ειπα:
Στα Στενα τα ροδια μου θ' ανοιξω
Στα Στενα φρουρους τους ζεφυρους θα στησω
τα φιλια τα παλια θ' απολυσω που η λαχταρα μου αγιασε !
Λυνει αερας τα στοιχεία και βροντη προσβαλλει τα βουνα.
Μοιρα των αθων, εισαι η δικη μου η Μοιρα !

Β'

ΤΗ γλωσσα μου δωσαν ελληνικη·
το σπιτι φτωχικο στις αμμουδιες του Ομηρου.
Μοναχη εγνοια η γλωσσα μου στις αμμουδιες του Ομηρου.
Εκει σπαροι και περκες
ανεμοδαρτα ρηματα²⁰
ρευματα πρασινα μες τα γαλαζια
οσα ειδα στα σπλαχνα μου ν' αναβουνε
σφουγγαρια, μεδουσες
με τα πρωτα λογια των Σειρηνων
οστρακα ροδινα με τα πρωτα μαυρα ριγη.
Μοναχη εγνοια η γλωσσα μου με τα πρωτα μαυρα ριγη.
Εκει ρόδια, κυδωνια
θεοι μελαχρινοι, θειοι και εξάδελφοι
το λαδι αδειαζοντας μες στα πελωρια κιουπια·
και πνοες απο τη ρεματια ευωδιαζοντας
λυγαρια και σχινο
σπαρτο και πιπεροριζα
με τα πρωτα πιπισματα των σπινων,
ψαλμωδιες γλυκες με τα πρωτα-πρωτα Δοξα Σοι !
Εκει δαφνες και βαγια

θυμιατο και λιβανισμα
τις πάλες ευλογωντας και τα καριοφιλια.
Στο χωμα το στρωμενο με τ' αμπελομαντιλα
κνισες²¹, τσουγκρισματα
και Χριστος Ανεστη
με τα πρωτα σμπαρα των Ελληνων.
Αγαπες μυστικες με τα πρωτα λογια του ΥΜΝΟΥ²².
Μοναχη εγνοια η γλωσσα μου, με τα πρωτα λογια του Υμνου !

α'

Στον πηλο το στομα * μου ακομη και σε ονομαζε
Ροδινο νεογνο * στικτή πρωτη δροσια
Κι απο τοτε σου πλαθε * βαθια χαραματα
Τη γραμμη των χειλιων * και τον καπνο της κομης
Την αρθρωση σου 'δινε * και στο λαμδα και στο εμιλον²³
Την αερηνη ασφαλη * περπατηζια

Κι απ' την ιδια εκεινη * στιγμη μεσα μου ανοιγοντας
Αγνωστη φυλακη * φαια κι ασπρα πουλια
Στον αιθερα εριζοντας * ανεβηκαν κι ενιωσα
Πως για σενα τα αιματα * για σενα τα δακρυα
Στους αιωνες το παλεμα * το φριχτο και το υπεροχο
Η σαγηνη για σενα και * η ομορφια

Στα πνευστα των δεντρων * και κρουοντας ο πυρριχιος
Δορατα και σπαθια * να λες ακουσα Εσυ
Μυστικα προσταγματα * και παρθενοβιωτα
Με την εκλαμψη πρασινων * αστερων λογια
Και πανω απ' την αβυσσο * αιωρουμενη γνωρισα
ΤΟΥ ΣΠΑΘΙΟΥ ΣΟΥ ΤΗΝ ΚΟΨΗ * ΤΗΝ ΤΡΟΜΕΡΗ !

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΤΩΠΙΟ

Ξημερωνοντας τ' Αγιαννιου, με την αυριο των φωτων, λαβαμε τη διαταγη να κινησουμε παλι μπροστα, για τα μερη οπου δεν εχει καθημερινες και σκολες. Επρεπε, λειι, να πιασουμε τις γραμμες που κρατουσανε ως τοτε οι Αρτινοι, απο Χειμαρρα ως Τεπελενι. Λογω που εκεινοι πολεμουσανε απ' την πρωτη μερα, συνεχεια, και ειχαν μεινει σκεδον οι μισοι και δεν αντεχανε αλλο.

Δωδεκα μερες κιολας ειχαμε μεις πιο πισω, στα χωρια. Κι απανω που συνηθιζε τ' αυτι μας παλι στα γλυκα τριξιματα της γης, και δειλα συλλαβιζαμε το γαβγισμα του σκυλου ή τον αχο της μακρινης καμπανας, να που ηταν αναγκη, λειι, να γυρισουμε στο μονο αχολόι που ξεραμε: στο αργο και στο βαρυ των κανονιων, στο ξερο και στο γρηγορο των πολυβολων.

Νυχτα πανω στη νυχτα βαδιζαμε ασταματητα, ενας πισω απ' τον αλλο, ιδια τυφλοι. Με κοπο ξεκολλωντας το ποδαρι απο τη λασπη, οπου, φορες, εκατοβουλιαζε ισαμε το γονατο. Επειδη το πιο συχνα ψιχαλιζε στους δρομους εξω, καθως μες στην ψυχη μας. Και τις λιγες φορες οπου καναμε σταση να ξεκουραστουμε, μητε που αλλαζαμε κουβεντα, μοναχοι σοβαροι κι αμιλητοι, φεγγοντας μ' ενα μικρο δαδι, μια-μια εμοιραζομασταν τη σταφιδα. Η φορες παλι, αν ηταν βολετο, λυναμε βιαστικα τα ρουχα και ξυνομασταν με λυσσα ωρες πολλες, οσο να τρεξουν τα αιματα. Τι μας ειχε ανεβει η ψειρα ως το λαιμο, κι ηταν αυτο πιο κι απ' την κουραση ανυποφερτο. Τελος, καποτε, ακουγοτανε στα σκοτεινα η σφυριχτρα, σημαδι οτι κινουσαμε, και παλι σαν τα ζα τραβουσαμε μπροστα να κερδισουμε δρομο, πριχου ξημερωσει και μας βαλουνε στοχο τ' αεροπλανα. Επειδη ο Θεος δεν κατεχε απο στοχους ή τετοια, κι οπως το 'χε συνηθιο του, στην ιδια παντοτε ωρα ξημερωνε το φως.

Τοτες, χωμενοι μες στις ρεματιες, γερναμε το κεφαλι απο το μερος το βαρυ, οπου δε βγαινουνε ονειρα. Και τα πουλια μάς θυμωναν, που δε δυναμε ταχα σημασια στα λογια τους - ισως και που ασκημιζαμε χωρις αιτια την πλαση. Αλλης λογης εμεις χωριατες, μ' αλλω λογιω ξιναρια και σιδερικα στα χερια μας, που ξορκισμενα να 'ναι.

Δωδεκα μερες κιολας, ειχαμε μεις πιο πισω στα χωρια κοιταξει σε καθρεφτη, ωρες πολλες, το γυρο του προσωπου μας. Κι απανω που συνηθιζε ξανα το ματι τα γνωριμα παλια σημαδια, και δειλα συλλαβιζαμε το χείλο το γυμνο ή το χορτατο απο τον υπνο μαγουλο, να που τη δευτερη τη νυχτα σαμπως παλι αλλαζαμε, την τριτη ακομη πιο πολυ, την υστερη, την τεταρτη, πια φανερο, δεν ειμασταν οι ιδιοι. Μονε σα να πηγαιναμε μπουλουκι ανακατο, θαρρουσες, απ' ολες τις γενιες και τις χρονιες, αλλοι των τωρινων καιρων κι αλλοι πολλα παλιων,

πού 'χαν λευκάνει απ' τα περισσια γενια. Καπεταναιοι αγελαστοι με το κεφαλοπανι, και παπαδες θερια, λοχιες του 97 ή του 12, μπαλτατζηδες βλοσυροι πανου απ' τον ωμο σειώντας το πελεκι, απελάτες και σκουταροφοροι με το αιμα επανω τους ακομη Βουργαρων και Τουρκών. Ολοι μαζί, διχως μιλια, χρονους αμετρητους αγκομαχωντας πλάι-πλάι, διαβαιναμε τις ραχες, τα φαραγγια, διχως να λογαριαζουμε αλλο τιποτε. Γιατι καθως οταν βαρουν απανώτες αναποδιες τους ιδιους τους ανθρωπους παντα, συνηθαν στο Κακο, τελος του αλλαζουν ονομα, το λεν Γραμμενο ή Μοιρα - ετσι κι εμεις επροχωρουσαμε ισια πανου σ' αυτο που λεγαμε Καταρα, οπως θα λεγαμε Ανταρα ή Συννεφο. Με κοπο ξεκολλωντας το ποδαρι απο τη λασπη οπου πολλες φορες εκατοβουλιαζε ισαμε το γονατο. Επειδη το πιο συχνα, ψιχαλιζε στους δρομους εξω καθως μες στην ψυχη μας.

Κι οτι ημασταν σιμα πολυ στα μερη οπου δεν εχει καθημερινες και σκολες, μητε αρρωστους και γερούς, μητε φτωχους και πλουσιους, το καταλαβαιναμε. Γιατι κι ο βροντος περα, κατι σαν πισω απ' τα βουνα, δυναμωνε ολοενα, τοσο που καθαρα στο τελος να διαβαζουμε το αργο και το βαρυ των κανονιων, το ξερο και το γρηγορο των πολυβολων. Υστερα και γιατι ολοενα πιο συχνα, τυχαινε τωρα ν' απαντουμε, απ' τ' αλλο μερος να 'ρχονται, οι αργες οι συνοδειες με τους λαβωμενους. Οπου απιθωνανε χαμου τα φορεια οι νοσοκομοι, με τον κοκκινο σταυρο στο περιβραχιονιο, φτυνοντας μεσα στις παλαμες, και το ματι τους αγριο για τσιγαρο. Κι οπου σαν ακουγανε για που τραβουσαμε, κουνουσαν το κεφαλι, αρχινωντας ιστοριες για σημεια και τερατα. Ομως εμεις το μονο που προσεχαμε ηταν εκεινες οι φωνες μεσα στα σκοτεινα, που ανεβαιναν, καυτες ακομη απο την πισσα του βυθου ή το θειαφι. "Οι, όι μανα μου", "όι, όι μανα μου", και καποτε, πιο σπανια, ενα πνιχτο μουσουνισμα, ιδιο ροχαλητο, που 'λεγαν, οσοι ξερανε, ειναι αυτος ο ρογγος του θανατου.

Ηταν φορες που εσερνανε μαζί τους κι αιχμαλωτους, μολις πιασμενους λιγες ωρες πριν, στα ξαφνικα γιουρουσια που κάναν τα περιπολα. Βρωμουσανε κρασι τα χνωτα τους, κι οι τσεπες γιοματες κονσερβα ή σοκολατες. Ομως εμεις δεν ειχαμε, οτι κομμενα τα γιοφυρια πισω μας, και τα λιγα μουλαρια μας κι εκεινα ανημπορα μεσα στο χιονι και στη γλιστραδα της λασπουριας.

Τελος καποια φορα, φανηκανε μακρια οι καπνοι που ανεβαιναν μεριες-μεριες, κι οι πρωτες στον οριζοντα κοκκινες, λαμπερες φωτοβολιδες.

β'

*Νεος πολυ και γνωρισα των εκατο χρονω φωνες
Οχι του δασους μια στιγμη στα στέρνα ο πευκινος τριγμος
Μονο του σκυλου που αλυχτα στα βουνα τ' ανδροβαδιστα
Των χαμηλων σπιτιων καπνοι και κεινων που ψυχορραγουν
Η ανομολογητη ματια του κοσμου του αλλου η ταραχη*

*Οχι που αργουν στον ανεμο των πελαργων μικρες κρωξιες
Πεφτει η γαληνη σα βροχη και γρουζουν τα κηπευτικα
Μονο του ζωου που σπαρταρα τα πνιχτα κι ασυλλαβιστα
Της Παναγιας δυο φορες ο μαυρος γυρος των ματιων
Στην πεδιαδα της ταφης και στην ποδια των γυναικων*

*Μονο της θυρας χτυπημα κι οταν ανοιξεις πια κανεις
Μητε σημαδι καν χειριου στη λιγη παχνη των μαλλιων
Χρονους πολλους κι αν καρτερω γαληνεμο δεν ελαβα
Στων αδερφων τη μοιρασια μου δοθη ο κληρος ο λειψος
Η πετροκολλητη σαγη²⁴
και το ζακονι²⁵ των φιδιων*

Γ'

ΤΟΝ πλουτο δεν εδωκες ποτε σε μενα
τον ολοενα ερημουμενο απο τις φυλες των Ηπειρων
κι απ' αυτες παλι αλαζονικα, ολοενα, δοξαζομενο!
Ελαβε τον Βοτρυ²⁶ ο Βορρας
και τον Σταχυ ο Νοτος
τη φορα του ανεμου εξαγοραζοντας
και των δεντρων τον καματο δυο και τρεις φορες
ανοσια εξαργυρωνοντας.
Αλλο εγω,
παρεξ θυμαρι στην καρφιδα του ηλιου δεν εγνωρισα
και παρεξ
τη σταγονα του νερου στ' ακοπα γενια μου δεν ενιωσα
μα τραχυ το μαγουλο εθεσα στο τραχυτερο της πετρας
αιωνες και αιωνες.
Εκοιμηθηκα πανω στην εγνοια της αυριανης ημερας
οπως οστρατιωτης επανω στο ντουφεκι του.
Και τα ελεη της νυχτας ερευνησα
οπως ο ασκητης το Θεο του.
Απο τον ιδρωτα μου εδεσαν διαμαντι
και στα κρυφα μου αντικαταστησανε την παρθενα του βλεμματος.
Εζυγισανε τη χαρα μου και τη βρηκανε, λει, μικρη
και την πατησανε χαμου σαν εντομο.
Τη χαρα μου πατησανε και στην πετρα την κλεισανε
και στερνά την πετρα μου αφησανε,
την τρομερη ζωγραφια μου.
Με πελεκι βαρυ τη χτυπουν, με σκαρπελο σκληρο την τρυπουν,
με καλεμι πικρο τη χαραζουν, την πετρα μου.
Κι οσο τρωει την υλη ο καιρος, τοσο βγαινει πιο καθαρος
ο χρησημος απ' την οψη μου:

ΤΗΝ ΟΡΓΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΝΑ ΦΟΒΑΣΤΕ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΡΑΧΩΝ Τ' ΑΓΑΛΜΑΤΑ

Δ'

Τις ημερες μου αθροισα και δε σε βρηκα
πουθενα, ποτε, να μου κρατεις το χερι
στη βοη των γκρεμων και των αστρων τον κυκεωνα μου !
Πηραν αλλοι τη Γνωση και αλλοι την Ισχυ
το σκοταδι με κοπο χαραζοντας
και μικρες προσωπιδες, τη χαρα και τη θλιψη,
στη φθαρμενη την οψη αρμοζονζας.
Μονος, οχι εγω, προσωπιδες δεν αρμοσα,
τη χαρα και τη θλιψη μου πισω εριξα,
γενναιοδωρα πισω μου εριξα,
την Ισχυ και τη Γνωση.
Τις ημερες μου αθροισα κι εμεινα μονος.
Ειπαν οι αλλοι: γιατι, κι αυτος να κατοικησει
το σπιτι με τις γλαστρες και τη λευκη μνηστη.
Αλογα τα πυρρα και τα μαυρα μου αναψαν γινατι γι' αλλες, πιο λευκες Ελενες !
Γι' αλλη, πιο μυστικην αντρεια λαχταρησα
κι απο κει που με μποδισαν, ο αορατος, καλπασα
στους αγρους τις βροχες να γυρισω
και το αιμα πισω να παρω των νεκρων μου των αθαφτων !
Ειπαν οι αλλοι: γιατι, κι εκεινος να γνωρισει
κι εκεινος τη ζωη μεσα στα ματια του αλλου.
Αλλου ματια δεν ειδα, δεν αντικρισα
παρα δακρυα μεσα στο Κενο που αγκαλιαζα
παρα μπορες μεσα στη γαληνη που αντεχα.
Τις ημερες μου αθροισα και δε σε βρηκα
και τα οπλα ζωστηκα και μονος βγηκα
στη βοη των γκρεμων και στον αστρων τον κυκεωνα μου !

γ'

Μονος κυβερνησα τη θλιψη μου
Μονος αποικησα τον εγκαταλειμμενο Μάιο
Μονος εκολπωσα τις ευωδιες
Επανω στον αγρο με τις αλκωνιδες
Τάισα τα λουλουδια κιτρινο βουκολισα τους λοφους
Επυροβολησα την ερημια με κοκκινο !
Ειπα: δε θά 'ναι το Αδικο τιμιότερο απ' το αιμα !
Το χερι των σεισμων το χερι των λιμων
Το χερι των εχτρων το χερι των δικων
Μου, εφρενιασαν εχαλασαν ερημαζαν αφανησαν
Μια και δυο και τρεις φορες
Παραδοθηκα κι απομεινα στον καμπο μονος
Παρθηκα και πατηθηκα σαν καστρο μονος
Το μνημα που σηκωνα τ' αντεξα μονος !

Μονος απελπισα το θανατο
Μονος εδαγκωσα μες στον Καιρο με τα δοντια πετρινα
Μονος εκινησα για το μακρυ
Ταξιδι σαν της σαλλπιγγας μες στους αιθερες !
ηταν στη δυναμη μου η Νεμεση το ατσαλι κι η ατιμια
Να προχωρησω με τον κορνιαχτο και τ' αρματα
Ειπα: με μονο το σπαθι του κρουου νερου θα παραβγω
Και ειπα: με μονο το Ασπιλο του νου μου θα χτυπησω !
Στο πεισμα των σεισμων στο πεισμα των λιμων
Στο πεισμα των εχτρων στο πεισμα των δικων
Μου, αναντισα κρατηθηκα ψυχωθηκα κραταιωθηκα
Μια και δυο και τρεις φορες
Θεμελιωσα τα σπιτια μου στη μνημη μονος
Πηρα και στεφανωθηκα την αλω μονος
Το σταρι που ευαγγελισα το 'δρεψα μονος !

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΗΜΙΟΝΗΓΟΙ

Τις ημερες εκεινες εφτασαν επιτελους υστερα απο τρεις σωστες εβδομαδες οι πρωτοι στα μερη μας ημιονηγοι. Και ελεγαν πολλα για τις πολιτειες που διαβηκαν, Δέλβινο, Αγιοι Σαραντα, Κορυτσα. Και ξεφορτωναν τη ρεγγα και το χαλβα κοιταζοντας να ξετελεψουν μια ωρα αρχυτερα και να φυγουνε. Οτι δεν ηταν συνηθισμενοι και τους ετρομαζε το βροντισμα στα βουνα και το μαυρο γενι στη φαγωμενη την οψη μας.

Και συνεβηκε τοτες ενας απ' αυτους να 'χει μαζι του κατι παλιες εφημεριδες. Και διαβαζαμε ολοι απορημενοι, μ' ολο που το 'χαμε κιολας ακουστα, πως επανηγυριζαν στην πρωτευουσα και πως ο κοσμος εσηκωνε, λειει, ψηλα στα χερια τους φανταρους που γυριζανε με αδειες απο τα γραφεια της Πρεβεζας και της Αρτας. Και σημαινανε ολη μερα οι καμπανες, και το βραδυ στα θεατρα λεγανε τραγουδια και παριστανανε στη σκηνη τη ζωη μας

για να χειροκροτα ο κοσμομακας.

Βαρια σιωπη επεσε αναμεσο μας, επειδη κι η ψυχη μας ειχε μηνες τωρα μεσα στις ερημιες αγριεψει, και, χωρις να το λεμε, πολυ λογαριασαμε τα χρονια μας. Μαλιστα μια στιγμη δακρυσε ο λοχιας ο Ζωης κι εκανε περα τα χαρτια με τις ειδησεις του κοσμου, ανοιγοντας τα πεντε δαχτυλα καταπανω τους. Και οι αλλοι εμεις δε λεγαμε τιποτε, μοναχα με τα ματια του δειχναμε κατι σαν ευγνωμοσυνη.

Τοτε ο Λευτερης, που τυλιγε παρεκει τσιγαρο, καρτερικα, σα να 'χε παρει απανω του την ανημπορια ολακερης της Οικουμενης, γυρισε και "Λοχια" ειπε "τι βαρυκομας; Αυτοι που 'ναι ταγμανοι για τη ρεγγα και το χαλβα, σ' αυτα παντοτε θα ξαναγυριζουν. Και οι αλλοι στα δεφτερια τους που δεν εχουνε τελειωμο, και οι αλλοι στα κρεβατια τους τα μαλακα που τα στρωνουν μα δεν τα οριζουν. Αλλα κατεχε οτι μοναχα εκεινος που παλευει το σκοταδι μεσα του θα 'χει μεθαιριο μερτικο δικο του στον ηλιο". Και ο Ζωης : "Τι λοιπον, θαρρεις οτι δεν εχω κι εγω γυναικα και χωραφια και βασανα της καρδιας που καθομαι και φυλαω δωνα στις εξοριες;" Του αποκριθηκε ο Λευτερης: "Αυτα που δεν αγαπα κανεις, αυτα λοχια μου, να φοβαται, τι τα 'χει απο τα πριν χαμενα κι ας τα σφιγγει οσο θελει απανω του. Αλλα ταπραματα της καρδιας τροπος δεν ειναι να χαθουν, εννοια σου, και γι' αυτα οι εξοριες δουλευουν. Αργα-γρηγορα κεινοι που ειναι ναν τα βρουν, θα τα βρουν". Παλι ρωτησε ο λοχιας Ζωης: "Και ποιος λες ταχα του λογου σου οτι θαν τα βρει;" Τοτε ο Λευτερης, αργα, δειχνοντας με το δαχτυλο: "Εσυ κι εγω κι οτι αλλο δειξει, αδερφε μου, η ωρα τουτη που μας ακουει".

Και ευθυς ακουστηκε στον αερα η σκοτεινη σφυριγματια της οβιδας που εφτανε. Και πεσαμε ολοι καταγης μπρουμυτα, πανω στις σκαρπες, οτι γνωριζαμε αποξω τα σημαδια του Αορατου, και με τ' αυτι μας οριζαμε απο πριν το μερος οπου θα 'σμιγε η φωτια το χωμα ν' ανοιξει και να χυθει. Και δεν επειραξε η φωτια κανεναν. Κατι μουλαρια μοναχα σηκωθηκαν στα πισινα τους ποδαρια και αλλα ταραχτηκαν και σκορπισαν. Και μεσα στην καπνα που κατακαθιζε θωρουσες να τρεχουνε πισω τους χειρονομωντας οι ανθρωποι που τα 'χανε φερει με κοπους ισαμε κει. Και τα προσωπα τους χλωμα, και ξεφορτωναν τη ρεγγα και το χαλβα κοιταζοντας να ξετελεψουν μια ωρα αρχυτερα και να φυγουνε, οτι δεν ηταν μαθημενοι και τους ετρομαζε το βροντισμα στα βουνα και το μαυρο γενι στη φαγωμενη την οψη μας.

δ'

ΕΝΑ το χελιδони * κι η Ανοιξη ακριβη
Για να γυρισει ο ηλιος * θελει δουλεια πολλη
Θελει νεκρους χιλιαδες * να 'ναι στους Τροχους
Θελει κι οι ζωντανοι * να δινουν το αιμα τους.

Θε μου Πρωτομαστορα * μ' εχτισες μεσα στα βουνα
Θε μου Πρωτομαστορα * μ' εκλεισες μες στη θαλασσα!

Παρθηκεν απο Μαγους * το σωμα του Μαγιου
Το 'χουνε θαπει σ' ενα * μνημα του πελαγου
Σ' ενα βαθυ πηγαδι * το 'χουνε κλειστο
Μυρισε το σκοτα * δι κι ολη η Αβυσσο.

Θε μου Πρωτομαστορα * μεσα στις πασχαλιες και Συ
Θε μου Πρωτομαστορα * μυρισες την Ανασταση!

Σαλεψε σαν το σπερμα * σε μητρα σκοτεινη
Το φοβερο της μνημης * εντομο μες στη γη
Κι οπως δαγκωνει αραχνη * δαγκωσε το φως
Ελαμψαν οι γιαλοι * κι ολο το πελαγος.

Θε μου Πρωτομαστορα * μ' εζωσες τις ακρογιαλιες
Θε μου Πρωτομαστορα * στα βουνα με θεμελιωσες!

Ε'

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΜΟΥ στα βουνα
και τα βουνα σηκωνουν οι λαοι στον ωμο τους
και πανω τους η μνημη καιει
ακαυτη βατος.
Μνημη του λαου μου σε λενε Πινδο και σε λενε Αθω.
Ταραζεται ο καιρος
κι απ' τα ποδια τις μερες κρεμαζει
αδειαζοντας με παταγο τα οστα των ταπεινωμενων.
Ποιοι, πως, ποτε ανεβηκαν την αβυσσο;
Ποιες, ποιων, ποσων οι στρατιες;
Τ' ουρανου το προσωπο γυριζει κι οι εχθροι μου εφυγαν μακρια.
Μνημη του λαου μου σε λενε Πινδο και σε λενε Αθω.
Εσυ μονη απ' τη φτερνα τον αντρα γνωρίζεις
Εσυ μονη απ' την κοψη της πετρας μιλας.
Εσυ την οψη των αγιων οξυνεις
κι εσυ στου νερου των αιωνων την ακρη συρεις
πασχαλιαν αναστασιμη !
Αγγίζεις το νου μου και πονει το βρεφος της Ανοιξης !
Τιμωρεις το χερι μου και στα σκοτη λευκαινεσαι !
Παντα παντα περνas τη φωτια για να φτασεις τη λαμψη.
Παντα παντα τη λαμψη περνas
για να φτασεις τη ψηλα τα βουνα τα χιονοδοξα.
Ομως τι τα βουνα; Ποιος και τι στα βουνα;
Τα θεμελεια μου στα βουνα
και τα βουνα σηκωνουν οι λαοι στον ωμο τους
και πανω τους η μνημη καιει
ακαυτη βατος !

S'

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ των νεφών και των κυμάτων κοιμάται μέσα μου !
Στη θηλή της θυελλας τα σκοτεινα του χειλη
και η ψυχη του παντοτε με της θαλασσης το λαχτισμα
πανω στα ποδια του ορους !
Ξεριζωνει δρυς και δριμυς κατεβαινει ο θρηϊκιος.
Μικρα караβια στου καβου το γυρισμα
ξαφνου μπαταρουν και χανονται.
Και παλι προβαινουν ψηλα μες στα νεφη
απ' την αλλη μερια του βυθου.
Στις αγκυρες εχουν κολλησει τα φυκια
στα γενια θλιμμενων αγιων.
Ωραιες αχτιδες γυρω στην οψη
την αλω του ποντου δονουν.
Νηστικοι κατα κει τ' αδεια ματια γυριζουν οι γεροντες
Κι οι γυναικες τη μαυρη σκια τους επανω
στον αχραντο ασβεστη φορουν.
Μαζι τους εγω, το χερι κινω
Ποιητης των νεφών και των κυμάτων !
Στο στενο τενεκε με το χρωμα βουτω
τα πινελα μαζι τους και βαφω:
Τα καινουργια σκαρια
τα χρυσα και τα μαυρα εικονισματα !
Βοηθος και σκεπη μας □η Καναρη !
Βοηθος και σκεπη μας □η Μιαουλη !
Βοηθος και σκεπη μας Αγιά Μαντω !

Ζ'

ΗΡΘΑΝ

ντυμενοι "φιλοι"

αμετρητες φορες οι εχθροι μου

το παμπαλαιο χωμα πατωντας.

Και το χωμα δεν εδεσε ποτε με τη φτερνα τους.

Εφεραν

το Σοφο, τον οικιστη και το Γεωμετρη,

Βιβλους γραμματων και αριθμων,

την πασα Υποταγη και Δυναμη,

το παμπαλαιο φως εξουσιαζοντας.

Και το φως δεν εδεσε ποτε με τη σκεπη τους.

Ουτε μελισσα καν δε γελαστηκε το χρυσο ν' αρχινισει παιχνιδι·

ουτε ζεφυρος καν, τις λευκες να φουσκωσει ποδιες.

Εστησαν και θεμελιωσαν

στις κορφες, στις κοιλαδες, στα πόρτα

πυργους κραταιους κι επαυλεις

ξυλα και αλλα πλεουμενα,

τους Νομους, τους θεσπιζοντας τα καλα και συμφεροντα,

στο παμπαλαιο μετρο εφαρμοζοντας.

Και το μετρο δεν εδεσε ποτε με τη σκεψη τους.

Ουτε καν ενα χναρι θεου στην ψυχη τους σημαδι δεν αφησε·

ουτε καν ενα βλεμμα ζωθιας τη μιλια τους δεν ειπε να παρει.

Εφτασαν

ντυμενοι "φιλοι"

αμετρητες φορες οι εχθροι μου,

τα παμπαλαια δωρα προσφεροντας.

Και τα δωρα τους αλλα δεν ητανε

παρα μονο σιδερο και φωτια.

Στ' ανοιχτα που καρτερεγαν δαχτυλα

μονον οπλα και σιδερο και φωτια

Μονον οπλα και σιδερο και φωτια.

Η'

ΗΡΘΑΝ

με τα χρυσα σειρητια
τα πετεινα του Βορρα και της Ανατολης τα θηρια !
Και τη σαρκα μου στα δυο μοιραζοντας
και στερνα στο συκωτι μου επανω εριζοντας
εφυγαν.

"Γι ' αυτους, ειπαν, ο καπνος της θυσιας,
και για μας της φημης ο καπνος,
αμην."

Και την ηχω σταλμενη απο τα περασμενα
ολοι ακουσαμε και γνωρισαμε.

την ηχω ακουσαμε γνωρισαμε ξανα
με στεγνη φωνη τραγουδησαμε :

Για μας, το ματωμενο σιδερο
και τριπλα εργασμενη προδοσια.

Για μας η αυγη στο χαλκωμα
και τα δοντια τα σφιγμενα ως την ωρα την υστερη
ο δολος και τ' αορατο γαγγαμο²⁷.

Για μας το συρσιμο της γης
ο κρυφος ορκος μες στα σκοτεινα
των ματιων η απονια

κι η ποτε καμια, καμια ποτε Ανταποδοση.
Αδελφοι μάς εγελασαν !

"Γι ' αυτους, ειπαν, ο καπνος της θυσιας,
και για μας της φημης ο καπνος,
αμην."

Αλλα συ μες στο χερι μας το λυχνο του αστρου
με το λογο σου αναψες, του αθωου στομα
θυρα της Παραδεισος !

Την ισχυ του καπνου στο μελλον βλεπουμε
της πνοης σου παιγνιο
και το κρατος και τη βασιλεια του !

ε'

ΜΕ ΤΟ ΛΥΧΝΟ του αστρου * στους ουρανους εβγηκα
Στο αγιαζι των λειμωνων²⁸ * στη μονη ακτη του κοσμου
Που να βρω την ψυχη μου * το τετραφυλλο δακρυ !

Λυπημενες μυρσινες * ασημωμενες υπνο
Μου ραντισαν την οψη * Φυσω και μονος παω
Που να βρω την ψυχη μου * το τετραφυλλο δακρυ !

Οδηγε των ακτινων * και των κοιτωνων Μαγε
Αγυρτη που γνωριζεις * το μελλον μιλησε μου
Που να βρω την ψυχη μου * το τετραφυλλο δακρυ !

Τα κοριτσια μου πενθος * για τους αιωνες εχουν
Τ' αγορια μου τουφεκια * κρατουν και δεν κατεχουν
Που να βρω την ψυχη μου * το τετραφυλλο δακρυ !

Εκατογχειρες νυχτες * μες στο στερεωμα ολο
Τα σπλαχνα μου αναδευουν * Αυτος ο πονος καιει
Που να βρω την ψυχη μου * το τετραφυλλο δακρυ !

Με το λυχνο του αστρου * στους ουρανους γυριζω
Στο αγιαζι των λειμωνων * στη μονη ακτη του κοσμου
Που να βρω την ψυχη μου * το τετραφυλλο δακρυ !

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΤΡΙΤΟ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΞΟΔΟΣ

Τις ημερες εκεινες εκαναν συναξη μυστικη τα παιδια και λαβανε την αποφαση, επειδη τα κακα μαντατα πληθαιναν στην πρωτευουσα, να βγουν εξω σε πλατειες με το μονο πραγμα που τους ειχε απομεινει : μια παλαμη τοπο κατω απο τ' ανοιχτο πουκαμισο, με τις μαυρες τριχες και το σταυρουδακι του ηλιου. Οπου ειχε κρατος η Ανοιξη.

Και επειδη σιμωνε η μερα που το Γενος ειχε συνηθιο να γιορταζει τον αλλο Σηκωμο, τη μερα παλι εκεινη ορισανε για την Εξοδο. Και νωρις εβγηκανε καταμπροστα στον ηλιο, με πανου ως κατου απλωμενη την αφοβια σα σημαια, οι νεοι με τα πρησμενα ποδια που τους ελεγαν αλητες. Και ακολουθουσανε αντρες πολλοι, και γυναικες, και λαβωμενοι με τον επιδεσμο και τα δεκανικια. Οπου εβλεπες αζαφνα στην οψη τους τοσες χαρακιες, που 'λεγες ειχανε περασει μερες πολλες μεσα σε λιγην ωρα.

Τετοιιας λογης αποκοτιες, ωστοσο, μαθαινοντες οι Αλλοι, σφοδρα ταραχτηκαν. Και τρεις φορες με το ματι αναμετρωντας το εχει τους, λαβανε την αποφαση να βγουν εξω σε δρομους και σε πλατειες, με το μονο πραγμα που τους ειχε απομεινει: μια πηχη φωτια κατω απ' τα σιδηρα, με τις μαυρες κανες και τα δοντια του ηλιου. Οπου μητε κλωνος μητε ανθος, δακρυο ποτε δεν εβγαλαν. Και χτυπουσανε οπου να 'ναι, σφαλωντας τα βλεφαρα με απογνωση. Και η Ανοιξη ολοενα τους κυριευε. Σαν να μην ητανε αλλος δρομος πανω σ' ολακερη τη γη, για να περασει η Ανοιξη παρα μοναχα αυτος, και να τον ειχαν παρει αμιλητοι, κοιταζοντας πολυ μακρια, περ' απ' την ακρη της απελπισιας, τη Γαληνη που εμελλαν να γινουν, οι νεοι με τα πρησμενα ποδια που τους ελεγαν αλητες, και οι αντρες, και οι γυναικες, και οι λαβωμενοι με τον επιδεσμο και τα δεκανικια.

Και περασανε μερες πολλες μεσα σε λιγην ωρα. Και θερισανε πληθος τα θηρια, και αλλους εμαζωξαν. Και την αλλη μερα εστησανε στον τοιχο τριαντα.

ς'

*ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ήλιε νοητε * και μωρσινη συ δοξαστικη
μη παρακαλω σας μη * λησμοναται τη χωρα μου!*

*Αετομορφα εχει τα ψηλα βουνα * στα ηφαιστεια κληματα σειρα
και τα σπιτια πιο λευκα * στου γλαυκου το γειτονεμα!*

*Της Ασιας αν αγγιζει απο τη μια * της Ευρωπης λιγο αν ακουμπα
στον αιθερα στεκει να * και στη θαλασσα μονη της!*

*Και δεν ειναι μητε ξενου λογισμος * και δικου της μητε αγαπη μια
μονο πενθος αχ παντου * και το φως ανελεητο!*

*Τα πικρα μου χερια με τον Κεραυνο * τα γυριζω πισω απ' τον Καιρο
τους παλιους φιλους καλω * με φοβερεις και μ' αιματα!*

*Μα 'χουν ολα τα αιματα ζαντιμεθει * κι οι φοβερεις αχ λατομηθει
και στον εναν ο αλλος μπαι * νουν εναντιον οι ανεμοι!*

*Της Δικαιοσυνης ήλιε νοητε * και μωρσινη συ δοξαστικη
μη παρακαλω σας μη * λησμονατε τη χωρα μου !*

Θ'

ΑΥΤΟΣ είναι
ο παντοτε αφανής δικός μας Ιουδας !
Θύρες επτά τον καλυπτουνε
και στρατιές επτά παχυνονται στην διακονία του.
Μηχανές αέρος τον απαγουνε
και βαρύν απο γούνα και ταρταρούγα,
στα Ηλύσια μέσα και στους Λευκούς Οίκους τον αποθετουνε.
Και γλώσσα καμία δεν έχει, επειδή όλες δικές του -
Και καμία γυναίκα, επειδή όλες δικές του -
Ο Παντοδυναμός !
Θαυμάζουν οι αφελείς
και σίμα στη λαμπή του κρυσταλλού χαμογελούν οι μαυροφορεμένοι,
και σκιρτούν των αντρών του Λυκαβητού
οι ημιγυμνές τιγρίσες !
Αλλά ποιος κανείς για να περάσει ο ήλιος τη φημή του στο μέλλον,
Και ημέρα Κρίσεως καμία, επειδή
εμείς αδελφοί, εμείς η μέρα της Κρίσεως
και δικό μας το χέρι που θ' αποθεωθεί -
καταπρόσωπο ριχνοντας τα αργύρια !

Γ'

ΚΑΤΑΠΡΟΣΩΠΟ ΜΟΥ εγλευασαν οι νεοι Αλεξανδρεις:
ιδεστε, ειπαν, ο αφελης περιηγητης του αιωνος !
Ο αναισθητος
που οταν ολοι εμεις θρηνουμε αυτος αγαλια
και οταν ολοι παλι αγαλιουμε
αυτος αναιτια σκυθρωπιαζει.
Στις κραυγες μας μπροστα προσπερνα και αδιαφορει
και τα σε μας αορατα με το αυτι στην πετρα,
σοβαρος και μονος προσεχει.
Ο χωρις φιλον κανενα
μητε οπαδο,
που εμπιστευεται μονον το σωμα του
και το μεγα μυστηριο στ' αγκαθοφυλλα μεσα του ηλιου αναζητει,
αυτος ειναι,
ο αποβλητος απο τις αγορες του αιωνος !
Επειδη νου δεν εχει
και απο ξενα δακρυα κερδος δε βγανει
και στο θαμνο που καιει την αγωνια μας
μοναχα καταδεχεται να ουρει.
Ο αντιχριστος και αναλγητος δαιμονιστης του αιωνος !
Που οταν ολοι εμεις πενθουμε,
αυτος ηλιοφορει.
Και οταν ειρηνη αγγελουμε,
μαχαιοφορει.
Καταπροσωπο μου οι νεοι Αλεξανδρεις εγλευασαν !

ζ'

ΑΥΤΟΣ αυτος ο κοσμος * ο ιδιος κοσμος ειναι
Των ηλιων και του κονιορτου * της τυρβης και του αποδειπνου
Ο υφαντης των αστερισμων * ο ασημωτης των βρυων
Στη χαση του θυμητικου * στο εβγα των ονειρων
Αυτος ο ιδιος κοσμος * αυτος ο κοσμος ειναι
Κυμβαλο κυμβαλο * και ματαιο γελιο μακρino !

Αυτος αυτος κοσμος * ο ιδιος κοσμος ειναι
Ο σκυλευοντας την ηδονη * ο βιαζοντας τις κρηνες
Ο πανω απ' τους Κατακλυσμους * ο καταω απ' τους Τυφωνες
Ο γαμπος, ο κυφος * ο δασυς, ο πυρρος
Τις νυχτες με τη συριγγα * τις μερες με τη φορμιγγα
Στα σκυρα των πολιτειων * στους αρτεμωνες των αγρων
Αυτος ο πλατυκεφαλος * αυτος ο μακρυκεφαλος
Ο εκουσιος * ο ακουσιος
Ο υιος Αγγειθ * και ο Σολομων

Αυτος αυτος κοσμος * ο ιδιος κοσμος ειναι
Της Αμπωτης και του οργασμου * των τυψεων και της νεφωσης
Ο ευρέτης των ζωδιακων * ο τολμητιας των θόλων
Στην ακρη της εκλειπτικης * κι οσο που φτανει η Χτισις
Αυτος ο ιδιος κοσμος * αυτος ο κοσμος ειναι
Βουκινο βουκινο * και ματαιο νεφος μακρino !

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΤΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΜΕ ΤΙΣ ΤΣΟΥΚΝΙΔΕΣ

ΜΙΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΗΛΙΑΓΕΣ μερες εκεινου του χειμωνα, ενα πρωι Σαββατου, σωρος αυτοκινητα και μοτοσυκλετες εζωσανε το μικρο συνοικισμο του Λευτερη, με τα τρυπια τενεκεδενια παραθυρα και τ' αυλακια των οχητων στον δρομο. Και φωνες αγριες βγανοντας, εκατεβηκανε ανθρωποι με χυμενη την οψη στο μολυβι και μαλλια ολόισα ιδιο αχερο. Προσταζοντας να συναχτουν οι αντρες ολοι στο οικοπεδο με τις τσουκνιδες. Και ηταν αρματωμενοι απο πανου ως κατου, με τις μπουκες χαμηλα στραμμενες κατα το μπουλουκι. Και μεγαλος φοβος επιανε τα παιδια, επειδη τυχαινε, σχεδον ολα, να κατεχουνε καποιο μυστικο στην τσεπη ή στην ψυχη τους. Αλλα τροπος αλλος δεν ητανε, και χρεος την αναγκη κανοντας, λαβανε θεση στη γραμμη, και οι ανθρωποι με το μολυβι στην οψη, το αχερο στα μαλλια και τα κοντα μαυρα ποδηματα, ξετυλιζανε γυρω τους το συρματοπλεγμα. Και κοψανε στα δυο τα συγνεφα, οσο που το χιονονερο αρχισε να πεφτει, και τα σαγονια με κοπο κρατουσανε τα δοντια στη θεση τους, μηπως τους φυγουν ή σπασουνε.

Τοτε, απ τ' αλλο μερος φανηκε αργα βαδιζοντας να 'ρχεται Αυτος με το Σβησμενο Προσωπο, που σηκωνε το δαχτυλο κι οι ωρες ανατριχιαζαν στο μεγαλο ρολόι των αγγελων. Και σε οποιον λαχαινε να σταθει μπροστα, ευθυς οι αλλοι τον αρπαζανε και τον εσουρνανε χαμου πατωντας τον. Ωσπου εφτασε καποτε η στιγμη να σταθει και μπροστα στον Λευτερη. Αλλα εκεινος δε σαλεψε. Σηκωσε μονο αργα τα ματια του και τα πηγε με μιας τοσο μακρια - μακρια μεσα στο μελλον του - που ο αλλος ενιωσε το σκουντημα κι εγειρε πισω με κιντυνο να πεσει. Και σκυλιαζοντας, εκανε ν' ανασηκώσει το μαυρο του πανι, ναν του φτυσει καταμουτρα. Μα παλι ο Λευτερης δε σαλεψε.

Πανω σε κεινη τη στιγμη, ο Μεγαλος Ξενος, αυτος που ακολουθουσε με τα τρια σειρητια στο γιακα, στηριζοντας τα χερια στη μεση του, καγχασε: οριστε, ειπε, οριστε οι ανθρωποι που θελουνε , λειι, ν' αλλαξουνε την πορεια του κοσμου ! Και μη γνωριζοντας οτι ελεγε την αληθεια ο δυστυχης, καταπροσωπο τρεις φορες του καταφερε το μαστιγιο. Αλλα τριτη φορα ο Λευτερης δε σαλεψε. Τοτε, τυφλος απο τη λιγη περαση που 'χε η δυναμη στα χερια του, ο αλλος, μη γνωριζοντας τι πραττει, τραβηξε το περιστροφο και του το βροντησε συρριζα στο δεξι του αυτι.

Και πολυ τρομαζανε τα παιδια, και οι ανθρωποι με το μολυβι στην οψη και τα κοντα μαυρα ποδηματα, κερωσαν. Επειδη πηγανε κ' ηρθανε γυρω τα χαμοσπιτα, και σε πολλες μεριες το πισσοχαρτο επεσε και φανηκανε μακρια, πισω απο τον ηλιο, οι γυναικες να κλαινε γονατιστες, πανω σ' ενα ερμο οικοπεδο, γεματο τσουκνιδες και μαυρα πηχτα αιματα. Ενω σημαινε δωδεκα ακριβως το μεγαλο ρολόι των αγγελων.

η'

Γυρिसα τα ματια δακρυα γιοματα
κατα το παραθυρι
Και κοιτωντας εξω καταχιονισμενα
τα δεντρα των κοιλαδων
Αδελφοι μου, ειπα ως κι αυτα μια μερα
Κι αυτα θα τ ατιμασουν
Πρωωπιδοφοροι μες στον αλλον αιωνα
τις θηλιες ετοιμαζουν

Δαγκωσα τη μερα και δεν εσταξε ουτε
σταγονα πρασινο αιμα
Φωναξα στις πυλες κι η φωνη μου πηρε
Τη θλιψη των φονιαδων
Μες της γης το κεντρο φανηκε ο πυρηνας
Που ολο σκοτεινιαζει
Κι η αχτιδα του ηλιου γινηκεν, ιδεστε
Ο μιτος του Θανατου

Ω πικρες γυναικες με το μαυρο ρουχο
Παρθενες και μητερες
Ποθ σιμα στη βρυση δινετε να πιουνε
στ' αηδονια των αγγελων
Ελαχε να δωσει και σας ο Χαρως
Τη φουχτα του γεματη
Μες απ' τα πηγαδια τις κραυγες τραβατε
Αδικοσκοτωμενων

Τοσο δεν αγγιζουν η φωτια με το αχτι
Που πενεται ο λαος μου
Του Θεου το σταρι στα ψηλα καμιονια
Το φορτωσαν και παει
Μες στην ερμη κι αδεια πολιτεια μενει
Το χερι που μοναχα
Με μπογια θα γραψει τους μεγαλους στιχους
ΨΩΜΙ ΚΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Φουσηξεν η νυχτα * σβησανε τα σπιτια
κι ειναι αργα στην ψυχη μου
Δεν ακουει κανενας * οπου κι αν χτυπησω
η μνημη με σκοτωνει
Αδελφοι μου, λεει * μαυρες ωρες φτανουν
ο καιρος θα δειξει
Των ανθρωπων εχουν * οι χαρές μιανει
τα σπλαχνα των τερατων

Γυρισα τα ματια * δακρυα γιοματα
κατα το παραθυρι
Φωναζα στις πυλες * κι η φωνη μου πηρε
τη θλιψη των φονιαδων
Μες στις γης το κεντρο * φανηκε ο πυρηνας
που ολο σκοτεινιαζει
Κι η αχτιδα του ηλιου * γινηκεν, ιδεστε
ο μιτος του Θανατου !

ΙΑ'

ΟΠΟΥ, φωναζω, και να βρισκεστε, αδελφοι,
οπου και να πατει το ποδι σας,
ανοιξετε μια βρυση,
τη δικη σας βρυση του Μαυρογενη.
Καλο το νερο
και πετρινο το χερι του μεσημεριου
που κρατει τον ηλιο στην ανοιχτη παλαμη του.
Δροσερος ο κρουνος θ' αγγαλιασω.
Η λαλια που δεν ξερει απο ψεμα
μεγαλοφωνα το νου μου ν' απαγγειλει,
ευαναγνωστα να γινουν τα σωθικα μου.
Δεν μπορω,
η αγχονη τα δεντρα μου εξουθενωσε
και τα ματια μαυριζουν.
Δεν αντεχω
και τα σταυροδρομια που ηξερα εγιναν αδιεξοδα.
Σελδζουκοι ροπαλοφοροι काराδοκουν.
Χαγάνοι ορνεοκεφαλοι βυσσοδομουν.
Σκυλοκοιτες και νεκροσιτοι κι ερεβομανεις
κοπροκρατουν το μελλον.
Οπου και να σας βρισκει το κακο, αδελφοι,
οπου και να θολωνει ο νους σας,
μνημονευετε Διονυσιο Σολωμο
και μνημονευετε Αλεξανδρο Παπαδιαμαντη.
Η λαλια που δεν ξερει απο ψεμα
θ' αναπαυσει το προσωπο το μαρτυριου
με το λιγο βαμμα του γλαυκου στα χειλη.
Καλο το νερο
και πετρινο το χερι του μεσημεριου
που κρατει τον ηλιο στην ανοιχτη παλαμη του.
Οπου και να πατει το ποδι σας, φωναζω,
ανοιξετε, αδελφοι,
μια βρυση ανοιξετε,
τη δικη σας βρυση ανοιξετε,
την δικη σας βρυση του Μαυρογενη !

IB'

ΚΑΙ ΣΤΑ ΒΑΘΙΑ μεσανυχτα, στους ορυζωνες του υπνου
απνοια που με τυρρανα και κακο κουνουπι της Σεληνης !
Τα σεντονια παλευω και τα ματια πηχτα
στο σκοταδι ματαια δοκιμαζω:
Ανεμοι γεροντες γενειοφοροι
των παλαιων μου θαλασσων φρουροι και κλειδοκρατορες
εσεις που κατεχετε το μυστικο
συρετε μου στα ματια ενα δελφινι
Στα ματια ενα δελφινι συρετε μου
να 'ναι ταχυ, κι ελληνικο, και να 'ναι η ωρα εντεκα !
Να περνα και να σβηνει την πλακα του βωμου
και ν' αλλαζει το νοημα του μαρτυριου
Οι αφροι του λευκοι να ν' αναπηδουν επανω
τον Ιερακα και τον Ιερα να πνιξουν !
Να περνα και να λυνει το σχημα του Σταυρου
και στα δεντρα το ξυλο να επιστρεφει
Ο βαθυς τριγμος να μου θυμιζει ακομη
οτι αυτος που ειμαι, υπαρχω !
Η ουρα του η πλατια να μου αυλακωνει
απο το δρομο ανεχαραγο τη μνημη
Και στον ηλιο παλι να με αφηνει
σαν αρχαιο χαλικι των Κυκλαδων !
Τα σεντονια παλευω και τα χερια τυφλα
στο σκοταδι ματαια δοκιμαζω:
Ανεμοι γεροντες γενειοφοροι
των παλαιων μου θαλασσων φρουροι και κλειδοκρατορες
εσεις που κατεχετε το μυστικο
στην καρδια μου την Τριαйна χτυπησετε μου
και σταυρωσετε μου την με το δελφινι
Το σημειο που ειμαι αληθεια ο ιδιος
με την πρωτη νεοτητα ν' ανεβω
στο γλαυκο τ' ουρανου - κι εκει να εξουσιασω !

ΗΓ'

ΑΝΟΜΙΕΣ εμianαν τα χερια μου, πως να τ' ανοιξω;
Κουστωδιες²⁹ γεμισανε τα ματια μου, που να κοιταξω;
Γιοι των ανθρωπων, τι να πω;
Τα φριχτα σηκωνει η γης κι η ψυχη τα φριχτοτερα !
Ευγε πρωτη νεοτης μου και αδαμαστο χειλι
που το βοτσαλο διδαξες της τρικυμιας
και στις μπορες μεσα, της βροντης αντιμιλησες
Ευγε πρωτη νεοτης μου !
Τοσο χωμα στις ριζες μου εριξες, που κι η σκεψη μου χλόισε !
Τοσο φως μες στο αιμα μου, που κι η αγαπη μου πηρε
το κρατος και το νοημα τ' ουρανου.
Καθαρος ειμαι απ' ακρη σ' ακρη
και στα χερια του Θανατου αχρηστο σκευος
και στα νυχια των αγροικων λεια κακη.
Γιοι των ανθρωπων, να φοβουμαι τι;
Παρετε μου τη θαλασσα με τους ασπρους βοριαδες,
το πλατυ το παραθυρο γεματο λεμονιες,
τα πολλα κελαηδισματα, και το κοριτσι το ενα
που και μονον αν αγγιξα η χαρα του μου αρκεσε
παρετε μου, τραγουδησα !
Παρετε μου τα ονειρα, πως να διαβασετε;
Παρετε μου τη σκεψη, που να την πειτε;
Καθαρος ειμαι απ' ακρη σ' ακρη.
Με το στομα φιλωντας εχαρηκα το παρθενο κορμι.
Τις ιδεες μου ολες ενησιωτησα.
Στη συνειδηση μου εσταξα λεμονι.

ΙΑ'

ΝΑΟΙ στο σχημα τ' ουρανου
και κοριτσια ωραια
με το σταφυλι στα δοντια που μας πρεπατε !
Πουλια το βαρος της καρδιας μας ψηλα μηδενιζοντας
και πολυ γαλαζιο που αγαπησαμε !
Φυγανε φυγανε
ο Ιουλιος με το φωτεινο πουκαμισο
και ο Αυγουστος ο πετρινος με τα μικρα του ανωμαλα σκαλια.
Φυγανε
και στα ματια μεσα των βυθων ανερμηγευτος εμεινε ο αστεριας
και στα βαθη μεσα των ματιων ανεπιδοτο εμεινε το ηλιοβασιλεμα !
Και των ανθρωπων η φρονηση εκλεισε τα συνορα.
Τειχισε τις πλευρες του κοσμου
και απο το μερος τ' ουρανου σηκωσε τις εννεα επαλξεις
και στην πλακα επανω του βωμου σφαγιασε το σωμα
τους φρουρους πολλους εστησε στις εξοδους.
Και των ανθρωπων η φρονηση εκλεισε τα συνορα.
Ναι στο σχημα τ' ουρανου
και κοριτσια ωραια
με το σταφυλι στα δοντια που μας πρεπατε !
Πουλια το βαρος της καρδιας μας ψηλα μηδενιζοντας
και πολυ γαλαζιο που αγαπησαμε !
Φυγανε φυγανε
ο Μαϊστρος με το μυτερο του σανταλο
και ο Γραίγος ο ασυλλογιστος με τα λοξα του κοκκινα πανια.
Φυγανε
και βαθια κατω απο το χωμα συννεφιασε ανεβαζοντας
χαλικι μαυρο
και βροντες, η οργη των νεκρων
και αργα στον ανεμο τριζοντας
εγυρισανε παλι με το στηθος μπροστα
φοβερα, των βραχων τ' αγαλματα !

θ'

*ΤΙΣ ΝΕΦΕΛΕΣ αφηνοντας πίσω τους * Ταξιδεουν των βραχων τ' αγαλματα
Με το στήθος μπροστα σα ν' αμπωχνουνε * Στους ανεμους μεσα τα μελλοντα
Μην οι γυτες τα παρουν κι αυτα * μυρωδια και χιμηζουν !*

*Η καμπανα σημαινοντας θανατο * Των χωριων τα κοπαδια κατεβηκαν
Στις πλαγιες που αγναντευουν το πελαγο * Και φωνη τούς ανεμους εταραξεν
Αχ η πεινα μας εχει, παιδια * την ψυχη σκοτεινιασει !*

*Στων εθνων τα κρυμμενα εργοστασια * Με το σταρι ετοιμαζουνε μεταλλα
Το θεριο που δε θελουνε θρεφουνε * Και το στομα του να γιγαντωνεται
Ωσου να μη μεινει κανεις * και τα κοκαλα τριζουν !*

*Αλλα πριν στην κοιλαδα που σειστηκε * Λες και στένων ο Αδης εβοησε
Των σπιτιων οι σκεπες ξεκαρφωθηκαν * Και το θαυμα τ' ανελπιστο φανηκαν
Οι γυναικες ν' ακουν σιωπηλα * στων βρεφων τους το κλαμα !*

*Η ζωη που το θανατο γευτηκε * Σαν τον ηλιο γυμνη ζαναγυρισε
Και μην εχοντας αχ αλλο τιποτε * Η ζωη που τα παντα σπαταλησε
Στα χαλασματα καρφωσε μια * παπαρουνα που λαμπει !*

*Αν ποτε το γερακι ζαναδινε * Τη φωνη του προβατου που σπαραζε
Με τ' αυτι στο χορταρι θ' ακουγαμε * Των νεκρων την οργη πως γυμναζεται
Το σκοταδι ν' αρπαξει μεμιας * κι απ' την αλλη να δειξει !*

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΑΥΛΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ

Ειπεν ο λαος μου: το δικαιο που μου διδαξαν επραξα και ιδου αιωνες αποκαμα ν' απαντεχω εξω απο την κλειστη θυρα της αυλης των προβατων. Γνωριζε τη φωνη μου το ποιμνιο και στην καθε σφυριγματια μου αναπηδουσε και βελαζε. Αλλοι ομως, και πολλες φορες ιο ιδιοι που πενευανε την καρτερια μου, απο δεντρα και μαντρες πηδωντας, επατουσανε πρωτοι το ποδι αυτοι μες στη μεση της αυλης των προβατων. Και ιδου παντα γυμνος εγω και χωρις ποιμνιο κανενα, στεναζεν ο λαος μου. Και στα δοντια του γυαλιζεν η αρχαια πεινα, και η ψυχη του ετριξε πανω στην πικρα της καθως που τριζει επανω στο χαλικι το αρβυλο του απελπισμενου.

Τοτες αυτοι που κατεχουνε τα πολλα, ν' ακουσουνε τετοιο τριξιμο, τρομαζαν. Επειδη το καθε σημαδι καταλεπτως γνωριζουνε και συχνα, μιλια μακρια διαβαζουνε στο συμφερον τους. Παρευθυς λοιπον τα πεδιλα τ' απατηλα ποδεθηκαν. Και μισοι πιανοντας τους αλλους μισους, απο τό 'να και τ' αλλο μερος τραβουσανε, τετοια λογια λεγοντας: αξια και καλα τα εργα σας, και οριστε αυτη αυτη που βλεπετε η θυρα η κλειστη της αυλης των προβατων. Ασηκωστε το χερι και μαζι σας εμεις, και φροντιδα δικη μας η φωτια και το σιδερο. Σπιτικα μη φοβαστε, φαμελιες μη λυπαστε, και ποτε σε γιου ή πατερα ή μικρου αδερφου τη φωνη, πισω μη κανετε. Ειδέ τυχει κανεις απο σας κι ή φοβηθει κι ή λυπηθει κι ή κανει πισω, να ξερει: επανω του η φωτια που φεραμε και το σιδερο.

Και το λογο τους πριν αποσωσουν ειχε παρει ν' αλλαζει ο καιρος, μακρια στο μαυραδι των νεφων και σιμα στο κοπαδι των ανθρωπων. Σα να περασε αγερας χαμηλα βογγωντας και ν' αποριζε αδεια τα κορμια, διχωσ μια σταλα θυμηση. Το κεφαλι μπλαβο και αλαλα αψηλα στραμμενο, μα το χερι βαθια μεσα στην τσεπη, γραπωμενο απο κομματι σιδερο, της φωτιας ή απ' τ' αλλα, πό 'χουν τη μυτη σουγλερη και την κοψη αθερα. Και βαδιζανε καταπανου στον εναν ο αλλος, μη γνωριζοντας ο ενας τον αλλο. Και σημαδευε κατα πατερα ο γιος και κατ' αδερφου μικρου ο μεγαλος. Που πολλα σπιτικα πομεινανε στη μεση, και πολλες γυναικες απανωτα δυο και τρεις φορες μαυροφορεσανε. Και που αν εκανες να βγεις λιγακι παραοξω, τιποτε. Μονο αγερας βουιζοντας μεσα στα μεσοδοκια και στα λιγα καμενα λιθαρια μεριες-μεριες οι καπνοι βοσκωντας τα κουφαρια των σκοτωμενων.

Μηνες τριαντα τρεις και πλεον βαστηξε το Κακο. Που τη θυρα χτυπουσανε ν' ανοιξουνε της αυλης των προβατων. Και φωνη προβατου δεν ακουστηκε παρεχτος επανω στο μαχαιρι. Και φωνη θυρας ουτε, παρεχτος στην ωρα που 'γερνε μες στις φλογες τις υστερες να καει. Επειδη αυτος ο λαος μου η θυρα και αυτος ο λαος μου η αυλη και το ποιμνιο των προβατων.

ι'

ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ αιματα * με πορφύρωσαν
Και χαρες ανειδωτες * με σκιασανε
Οξειδωθηκα μες στην * νιοτια
των ανθρωπων
Μακρινη Μητερα * Ροδο μου Αμαραντο

Στ' ανοιχτα του πελαγου * με καρτερεσαν
Με μπομπαρδες τρικαταρτες * και μου ριζανε
Αμαρτια μου νά 'χα * κι εγω
μιαν αγαπη
Μακρινη Μητερα * Ροδο μου Αμαραντο

Τον Ιουλιο καποτε * μισανοιζανε
Τα μεγαλα ματια της * μες στα σπλαχνα μου
Την παρθενα ζωη μια * στιγμη
να φωτισουν
Μακρινη Μητερα * Ροδο μου Αμαραντο

Κι απο τοτε γυρισαν * καταπανω μου
Των αιωνων οργητες * ξεφωνιζοντας
"Ο πού σ' ειδε, στο αιμα * ζει
και στην πετρα"
Μακρινη Μητερα * Ροδο μου Αμαραντο

Της πατριδας μου παλι * ομοιωθηκα
Μες στις πετρες ανθισα * και μεγαλωσα
Των φονιαδων το αιμα * με φως
ξεπληρωνω
Μακρινη Μητερα * Ροδο μου Αμαραντο

IE'

ΘΕΕ ΜΟΥ συ με θελησες και να, στο ανταποδιδω
Τη συγγνωμη δεν εδωσα,
την ικεσια δεν εστερξα,
την ερημια την αντεξα σαν το χαλικι.
Τι, τι, τι αλλο μου μελλεται;
Τα κοπαδια των αστρων οδηγω στην αγγαλη σου
κι η Αυγη , πριν προλαβω, στα διχτυα της με παρασυρει,
που συ τη θελησες !
Λοφους με καστρα και πελαγη με καρποφορα
στεριωνω στον ανεμο
κι η καμπανα τα πινει, αργα, του δειλινου,
που συ τη θελησες !
Υψωνω χορτα σα να φωναζω μ' ολα τα φρενα μου
και να τα παλι που καταπεφτουν
απο το καμα του Ιουλιου,
που συ θελησες !
Τι λοιπον, τι αλλο, τι νεο μου μελλεται;
Ιδου που εσυ μιλεις κι εγω αληθευω.
Σφεντοναω την πετρα και βρισκει επανω μου.
Ορυχεια βαθαινω και τους ουρανους εργαζομαι.
Τα πουλια κυνηγω και στο βαρος τους χανομαι.
Θεε μου συ με θελησες και να, στο ανταποδιδω.
Τα στοιχεια που εισαι,
ημερες και νυχτες,
ηλιοι κι αστερες, θυελλες και γαληνη,
ανατρεπω στην ταξη κι εναντιον τα βαζω
του δικου μου θανατου,
που συ τον θελησες !

IS'

ΕΝΩΠΙΣ εξυπνησα τις ηδονες
ενωρις τη λευκα μου αναψα
με το χερι μπροστα στη θαλασσα προχωρησα
εκει μονος την εστησα :
Φυσηξες και με κυκλωσαν οι τρικυμιες
ενα-ενα μου πηρες τα πουλια -
Θεε μου με φωναζες και πως να φυγω ;
Κοιταξα μες στο μελλον τους μηνες και τα χρονια
που ξανα θα γυρισουνε χωρις εμενα
και δαγκωθηκα τοσο βαθια
που αργα το αιμα μου ενιωσα ν' αναβλυζει ψηλα
και να σταζει απ' το μελλον μου.
Εσκαψα μες στο χωμα την ωρα που ημουν ο ενοχος
και τρεμοντας εσηκωσα το θυμα στα χερια μου
και του μιλησα τοσο απαλα που αργα τα ματια του ανοιξαν και σταλαξανε τη δροσια
στο χωμα που ημουν ο ενοχος.
Εριξα το σκοταδι στο κρεβατι του ερωτα
με του κοσμου ταπραγματα στο νου μου γυμνα

και το σπερμα μου τινάζα τόσο μακριά
που αργά οι γυναίκες γυρισαν μες στον ήλιο και πονέσαν
και γεννήσανε παλι τα οράτα.
Θεε μου με φωναζες και πώς να φυγώ ;
Ενώρις εξυπνήσα τις ηδονες
ενώρις τη λεύκα μου αναψα
με το χερι μπροστα στη θαλασσα προχώρησα
εκει μονος την εστησα:
Φυσηξες και λαχταρησαν τα σωθικα μου
ενα-ενα μου γυρισαν τα πουλια !

ια'

*ΘΑ ΚΑΡΩ Μοναχος * των θαλερων πραγματων
Σεμνα θα υπηρετω * την ταξη των πουλιων
Στον ορθρο της Συκιας * απο τις νυχτες θα 'ρχομαι
Καταδροσος * να φερω στην ποδιά μου
Το κυανο * το ροδινο το μωβ
Και τις γενναίες του νερου * ν' αναβω
Σταγονες * ο γενναιοτερος*

*Εικονισματα θα * 'χω τ' αχραντα κοριτσια
Ντυμενα στου πελα * γους μονο το λινο
Θα δεομαι να πα * ρει της μυρτιας το ενστικτο
Η αγνοτη μου * και τους μωνες θηριου
Το ποταπο * το δυστροπο το αχνο
Στα σφριγηλα σωθικα * να πνιζω
Για παντα * ο σφριγηλατοτερος*

*Θα περασουν καιροι * πολλων ανομηματων
Του κερδους της τιμης * των τυψεων του δαρμου
Λυσσωντας θα χιμαει * ο Βουκεφαλας του αιματος
Τις ασπρες μου * λαχταρες να λαχτισει
Την αντρεια * τον ερωτα το φως
Και κραταιές οσφραινοντας * τις να χλι-
μιντρισει * ο κραταιοτερος.*

*Αλλα τοτε στις έξ * των υψωμενων κρινων
Που η κριση μου θα κα * νει ρηγμα του Καιρου
Η ενδεκατη εντολη * θ' αναδυθει απ' τα ματια μου
θα 'ναι αυτος * ο κοσμος ή δε θα 'ναι
Ο Τοκετος * η Θεωσις το Αεί
Που με τα δικαγια της ψυχης * μου θα 'χω
Κηρυξει * ο δικαιοτερος*

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΕΚΤΟ

ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΝ

ΧΡΟΝΟΥΣ ΠΟΛΛΟΥΣ μετα την Αμαρτια που την ειπανε Αρετη μεσα στις εκκλησιες και την ευλογησαν. Λειψανα παλιων αστρων και γωνιες αραχνιασμενες τ' ουρανου σαρωνοντας η καταγιδα που θα γεννησει ο νους του ανθρωπου. Και των αρχαιων Κυβερνητων τα εργα πληρωνοντας η Χτισις, θα φριξει. Ταραχη θα πεσει στον Αδη, και το σανιδωμα θα υποχωρησει απο την πιεση τη μεγαλη του ηλιου. Που πρωτα θα κρατησει τις αχτιδες του, σημαδι οτι καιρος να λαβουνε τα ονειρα εκδικηση. Και μετα θα μιλησει και θα πει: εξοριστε Ποιητη, στον αιωνα σου, λεγε, τι βλεπεις ;

-Βλεπω τα εθνη, αλλοτες αλαζονικα, παραδομενα στη σφηκα και στο ξυνοχορτο.

-Βλεπω τα πελεκια στον αερα σκιζοντας προτομες Αυτοκρατωρων και στρατηγων.

-Βλεπω τους εμπορους να εισπραττουν σκυβοντας το κερδος των δικων τους πτωματων.

-Βλεπω την αλληλουχια των κρυφων νοηματων.

Χρονους πολλους μετα την Αμαρτια που την ειπανε Αρετη μεσα στις εκκλησιες και την ευλογησαν. Αλλα πριν, ιδου θα γινουν οι ωραιοι που ναρκισσευτηκαν στις τριοδους Φιλιπποι και Ροβερτοι. Θα φορεσουν αναποδα το δαχτυλιδι τους, και με καρφι θα χτενισουνε το μαλλι τους, και με νεκροκεφαλες θα στολισουνε το στήθος τους, για να δελεασουν τα γυναια. Και τα γυναια θα καταπλαγουν και θα στερξουν. Για να εβγει αληθινος ο λογος, οτι σιμα η μερα οπου το καλλος θα παραδοθει στις μυγες της αγορας. Και θα αγαναχτησει το κορμι της πορνης μην εχοντας τι αλλο να ζηλευει. Και θα γινει κατηγορος η πορνη σοφων και μεγαستانων, το σπερμα που υπηρετησε πιστα, σε μαρτυρια φερνοντας. Και θα τιναξει πανουθε την καταρα, κατα την Ανατολη το χερι τεντωνοντας και φωναζοντας: εξοριστε Ποιητη, στον αιωνα σου, λεγε, τι βλεπεις;

-Βλεπω τα χρωματα του Υμηττου στη βαση την ιερη του Νεου Αστικου μας Κωδικα.

-Βλεπω τη μικρη Μυρτω, την πορνη απο την Σικινο, στημενη πετρινο αγαλμα στην πλατεια της Αγορας με τις Κρηνες και τα ορθα Λεονταρια.

-Βλεπω τους εφηβους και βλεπω τα κοριτσια στην ετησια Κληρωση των Ζευγαριων.

-Βλεπω ψηλα, μες στους αιθερες το Ερέχθειο των Πουλιων.

Λειψανα παλιων αστρων και γωνιες αραχνιασμενες τ' ουρανου σαρωνοντας η καταγιδα που θα γεννησει ο νους του ανθρωπου. Αλλα πριν, ιδου θα περασουν γενεες το αλετρι τους πανω στη στερφα γης. Και κρυφα θα μετρησουν την ανθρωπινηπραματεια τους οι Κυβερνητες, κηρυσσοντας πολεμους. Οπου θα χορτασσουνε ο Χωροφυλακας και ο Στρατοδικης. Αφηνοντας το χρυσαφι στους αφανεις, να εισπραξουν αυτοι τον μιστό της υβρης και του μαρτυριου. Και μεγαλα πλοια θ' ανεβασουν

σημαιες, εμβατηρια θα παρουν τους δρομους, οι εξωστες να ρανουν με ανθη το Νικητη. Που θα ζει στην οσμη των πτωματων. Και του λακκου σιμα του το στομα, το σκοταδι θ' ανοιγει στα μετρα του, κραζοντας: εξοριστε Ποιητη, στον αιωνα σου, λεγε, τι βλεπεις ;

-Βλεπω τους Στρατοδικες να καινε σαν κερια, στο μεγαλο τραπεζι της Αναστασεως.

-Βλεπω τους Χωροφυλακους να προσφερουν το αιμα τους, θυσια στην καθαριότητα των ουρανων.

-Βλεπω τη διαρκη επανασταση φυτων και λουλουδιων.

-Βλεπω τις κανονιοφορους του Ερωτα.

Και των αρχαιων Κυβερνητων τα εργα πληρωνοντας η Χτισις, θα φριξει. Ταραχη θα πεσει στον Αδη, και το σανιδωμα θα υποχωρησει απο την πιεση τη μεγαλη του ηλιου. Αλλα πριν, ιδου θα στεναξουν οι νεοι και το αιμα τους αναιτια θα γερασει. Κουρεμενοι καταδικοι θα χτυπησουν την καραβανα τους πανω στα καγγελα. Και θα αδειασουν ολα τα εργοστασια, και μετα παλι με την επιταξη θα γεμισουν, για να βγαλουνε ονειρα συντηρημενα σε κουτια μυριαδες, και χιλιαδων λογιων εμφιαλωμενη φυση. Και θα 'ρθουνε χρονια χλωμα και αδυναμα μεσα στη γαζα. Και θα 'χει ο καθενας τα λιγα γραμμαρια της ευτυχιας. Και θα 'ναι τα πραγματα μεσα του κιολας ωραια ερειπια. Τοτε, μην εχοντας αλλη εξορια, που να θρηνησει ο Ποιητης, την υγεια της καταιγιδας απο τ' ανοιχτα του του στηθη αδειαζοντας, θα γυρισει για να σταθει στα ωραια μεσα ερειπια. Και τον πρωτο λογο του ο στερνος των ανθρωπων θα πει, ν' αγηλωσουν τα χορτα, η γυναικα στο πλάι του σαν αχτιδα του ηλιου να βγει. Και παλι θα λατρεψει τη γυναικα και θα την πλαγιασει στα χορτα καθως του εταχθη. Και θα λαβουνε τα ονειρα εκδικηση, και θα σπειρουνε γενεες στους αιωνες των αιωνων !

ιβ'

Ανοιγω το στομα μου * κι αναγαλιαζει το πελαγος
Και παιρνει τα λογια μου * στις σκοτεινες του σπηλιες
Και στις φωκιες τις μικρες * τα ψιθυριζει
τις νυχτες που κλαιν * των ανθρωπων τα βασανα.

Χαραζω τις φλεβες μου * και κοκκινιζουν τα ονειρα
Και τσερκουλα³⁰ γινονται * στις γειτονιες των παιδιων
Και σεντονια στις κοπε * λες που αγρυπνουνε
Κρυφα για ν' ακουν * των ερωτων τα θαυματα.

Ζαλιζει τ' αγιοκλημα * και κατεβαινω στον κηπο μου
Και θαβω τα πτωματα * των μυστικων μου νεκρων
Και το λωρο το χρυσο * των προδομενων
Αστερων τους κο * βω να πεσουν στην αβυσσο.

Σκουριαζουν τα σιδερα * και τιμωρω τον αιωνα τους
Εγω που δοκιμασα * τις μυριαδες αιχμες
Κι απο γιουλια και ναρκισ * σους το καινουργιο
Μαχαιρι ετοιμα * ζω που αρμοζει στους Ηρωες.

Γυμνωνω τα στηθη μου * και ζαπολουνται οι ανεμοι
Κι ερειπια σαρωνουνε * και χαλασμενες ψυχες
Κι απ' τα νεφη τα πυκνα * της καθαριζουν
Τη γη, να φανουν * τα Λιβαδια τα Παντερπνα !

ΙΖ'

ΣΕ ΧΩΡΑ μακρινη και αναμαρτητη τωρα πορευομαι.
Τωρα μ' ακολουθουν αναλαφρα πλασματα
με τους ιριδισμους του πόλου στα μαλλια
και το πραο στο δερμα χρυσαφισμα.
Μες στα χορτα προβαινω, με το γονατο πλωρη
κι η ανασα μου διωχνει απ' την οψη της γης
τις στερνες τολουπες του υπνου.
Και τα δεντρα βαδιζουν στο πλάι μου, εναντιον του ανεμου.
Μεγαλα μυστηρια βλεπω και παραδοξα :
Κρηνη την κρυπτη της Ελενης.
Τριαινα με δελφινι το σημαδι του Σταυρου.
Πυλη λευκη το ανοσιο συρματοπλεγμα.
Οθε με δοξα θα περασω.
Τα λογια που με προδωσαν και τα ραπισματα εχοντας
γινει μυρτιες και φοινικοκλαρα :
Ωσαννα σημαινοντας ο ερχομενος !
Ηδονη καρπου βλεπω τη στερηση.
Ελαιωνες λοξους με γαλαζιο αναμεσα στα δαχτυλα
τους χρονους της οργης πισω απ' τα σιδερα.
Και γιαλον απεραντο, απο μαγγανεια³¹ ωραιων ματιων βρεμενο,
τον βυθο της Μαρinas.
Οπου αγνος θα περπατησω.
Τα δακρυα που με προδωσαν και οι ταπεινωσεις εχοντας
γινει πνοες και ανεσπερα πουλια:
Ωσαννα σημαινοντας ο ερχομενος !
Σε χωρα μακρινη και αναμαρτητη τωρα πορευομαι.

ΙΗ'

ΣΕ ΧΩΡΑ μακρινη και αριτιδωτη τωρα πορευομαι.
Τωρα μ' ακολουθουν κοριτσια κυανα
κι αλογακια πετρινα
με τον τροχισκο του ηλιου στο πλατυ μετωπο.
Γενεες μυρτιας μ' αναγνωριζουν
απο τοτε που ετρεμα στο τεμπλο του νερου,
αγιος, αγιος, φωναζοντας.
Ο νικησαντας τον Αδη και τον Ερωτα σωσαντας,
αυτος ο Πριγκηπας των Κρινων.
Κι απο κεινες παλι τις πνοες της Κρητης,
μια στιγμη ζωγραφιζομουν.
Για να λαβει ο κροκος απο τους αιθερες δικαιο.
Στον ασβεστη τωρα τους αληθινους μου νομους
κλεινω κι εμπιστευομαι.
Μακαριοι, λεγω, οι δυνατοι που αποκρυπτογραφουνε το Ασπιλο.
Γι αυτων τα δοντια η ρογα που μεθα,
στων ηφαιστειων το στηθος και στο κλημα των παρθενων.
Ιδου, ας ακολουθησουνε τα βηματα μου !
Σε χωρα μακρινη και αριτιδωτη τωρα πορευομαι.
Τωρα το χερι του Θανατου
αυτο χαριζει τη Ζωη
και ο υπνος δεν υπαρχει.
Χτυπα η καμπανα του 'μεσημεριου
κι αργα στις πετρες τις πυρρες χαραζονται τα γραμματα:
ΝΥΝ και ΑΕΙ και ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ.
Αιεν, αιεν και νυν τα πουλια κελαηδουν
ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το τιμημα.

ΤΟ ΔΟΞΑΣΤΙΚΟΝ
ΤΟ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το φως και η πρώτη
χαραγμένη στην πέτρα ευχή του ανθρώπου
η αλκή³² μες στο ζώο που οδηγεί τον ήλιο
το φυτό που κελαηδήσε και βγήκε η μέρα

Η στερια που βουτά και υψώνει αυχένα
ένα λιθινο αλόγο που ιππεύει ο πόντος
οι μικρές κυανές φωνές μυριάδες
η μεγάλη λευκή κεφαλή Ποσειδώνος

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το χέρι της Γοργόνας
που κρατά το τρικαταρτό σα να το σώζει
σα να το κάνει ταμα στους ανέμους
σα να λείπει να τ' αφήσει και πάλι όχι

Ο μικρός ερωδιός³³ της εκκλησίας
η εννία το πρωί σαν περγαμινότο
ένα βοτσαλό απεφθό μέσα στο βάθος
τ' ουρανού του γλαυκού φυτείες και στεγές

ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΟΡΕΣ ΑΝΕΜΟΙ που ιερούργουνε
που σηκώνουν το πελάγος σα Θεοτόκο
που φυσούν και αναβούνε τα πορτοκαλία
που σφυρίζουν στα όρη κι έρχονται

Οι αγενειοι δοκιμοι της τρικυμιας
οι δρομεις που διανυσαν τα ουρανια μιλια
οι Ερμηδες με το μυτερο σκιαδι
και του μαυρου καπνου το κηρυκειο

*Ο Μαϊστρος, ο Λεβαντες, ο Γαρμπης
ο Πουνεντες, ο Γραιγος, ο Σιροκος
η Τραμουντανα, η Οστρια*

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το ξυλινο τραπεζι
το κρασι το ξανθο με την κηλιδα του ηλιου
του νερου τα παιχνιδια στο ταβανι
στη γωνια το φυλλοδεντρο που εφημερευει

Οι λιθιεσ και τα κυματα χερι με χερι
μια πατουσα που συναξε σοφια στην αμμο
ενας τζιτζικας που επεισε χιλιαδες αλλους
η συνειδηση παμφωτη σαν καλοκαιρι.

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το καμα που κλωτσαει
στο γιοφυρι απο κατω τα ωραια κοτρονια
τα σκατα των παιδιων με την πρασινη μυγα
ενα πελαγος βραζοντας και διχως τελος

Οι δεκαεξι νοματοι που τραβουν την τρατα
ο ακαθιστος γλαρος ο αργοπλευστης
οι φωνες οι αδεσποτες της ερημιας
ενος ισκιου μεσα στον τειχο

ΤΑ ΝΗΣΙΑ με το μινιο και με το φουμο
τα νησια με το σπονδυλο καποιανου Δια
τα νησια με τους ερημους ταρσαναδες
τα νησια με τα ποσιμα γαλαζια ηφαιστεια

Στο μελτεμι τα ορτσαροντας με κοντρα-φλοκο
Στο γαρμπη τ' αρμενιζοντας ποντζα-λαμπαντα
εως ολο το μακρος τους τ' αφρισμενα
με λιτριδια μαβια και με ηλιοτροπια

*Η Σιφνος, η Αμοργος, η Αλοννησος
η Θασος, η Ιθακη, η Σαντορινη
η Κως, η Ιος, η Σικινος*

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ στο πετρινο πεζουλι
αντικρυ του πελαγους η Μυρτω να στεκει
σαν ωραιο οκτω ή σαν κανατι
με την ψαθα του ηλιου στο ενα χερι

Το πορωδες και ασπρο μεσημερι
ενα πουπουλο υπνου που ανεβαινει
το σβησμενο χρυσαφι μες στους πυλωνες
και το κοκκινο αλογο που δραπετευει

Του κορμου του αρχαιου του δεντρου η Ηρα
ο δαφνωνας ο απεραντος ο φωτοφαγος
ενα σπιτι σαν αγκυρα κατω στο βαθος
η Κυρα-Πηνελοπη με την ηλακατη

Της αντιπερα οχθης των πουλιων ο βοσπορος
ενα κτιριο απ' οπου ο ουρανος εχυθηκε
η γλαυκη ακοη μιση κατω απ' το πελαγος
μακροσυσκιοι ψιθυροι νυμφών και σφένταμων

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ εορταζοντας τη μνημη
των αγιων Κηρυκου και Ιουλιτης
ενα θαυμα να καιει στους ουρανους τ' αλωνια
ιερεις και πουλια να τραγουδουν το χαιρε :

ΧΑΙΡΕ η Καιομενη και χαιρε η Χλωρη
Χαιρε η Αμεταμελητη με το πρωραιο σπαθι

Χαιρε η που πατεις και τα σημαδια σβηνονται
Χαιρε η που ξυπνας και τα θαυματα γινονται

Χαιρε του παραδεισου των βυθων η Αγρια
Χαιρε της ερημίας των νησων η Αγια

Χαιρε η Ονειροτοκος χαιρε η Πελαγινη
Χαιρε η Αγκυροφορος και η Πενταστέρινη

Χαιρε με τα λυτα μαλλια η χρυσιζοντας τον ανεμο
Χαιρε με την ωραια λαλια η δαμαζοντας τον δαιμονα

Χαιρε που καταρτιζεις τα Μηναια των κηπων
Χαιρε που αρμοζεις τη ζωνη του Οφιουχου

Χαιρε η ακριβοσπαθιστη και σεμνη
Χαιρε η προφητικια και δαιδαλικη

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το χωμα που ανεβαζει
μιαν οσημ κεραυνου σαν θειαφι
του βουνου ο πυθμενας οπου θαλλουν
οι νεκροι ανθη της αυριον

Ο χωρις δισταγμους ενστικτος νομος
ο σφυγμος ο ταχυς παικτης του βιου
ο αιματινος θρομβος ο σωσιας του ηλιου
κι ο κισσος ο αλτης των χειμωνων

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ ο ροπτρο-σκαραβαιος³⁴
το παρατολμο δοντι μες στο ψυχος του ηλιου
ο Απριλης που ενιωσε ν' αλλαζει φυλο
της πηγης το μπουμπουκι ο,τι που ανοιγει

Το χειραμαξο γερνοντας με τό 'να πλάι
μια χρυσομυγα που αναψε φωτια στο μελλον
του νερου η αορατη αορτη που παλλει
και γι ' αυτο ζωντανη κρατα η γαρδενια

ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ τα οικοσιτα της Νοσταλγιας
τα λουλουδια τα νηπια της βροχης που τρεμουν
τα μικρα και τετραποδα στο μονοπατι
Τ' απηλα στους ηλιους και τα ρεμβοκινητα

Τα σεμνα με την κοκκινη αρρεβωνα
τα κομπαζοντας εφιππα μες στους λειμωνες
τα σε καθαρο ουρανο εργασιμενα
τα στοχαστικα και τα χμαιοροποικιλτα

*Το κρινο, το Τριανταφυλλο, το Γιασεμι
ο Μενεξεξ, η Πασχαλια, ο Υακινθος
το Γιουλι, το Ζαμπακι, το Αστρολουλουδο*

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το συννεφο στη χλοη
στο βρεμενο αστραγαλο το "φρτ" της σαυρας
το βαθυ της Μνησαρετης βλεμμα
που δεν ειναι αρνιου και αφεση δινει

Της καμπανας ο ανεμος ο χρυσεγερτης
ο ιππεας που παει ν' αναληφτει στη δυση
και ο αλλος ιππεας ο νοητος που παει
της φθορας τον καιρο ν' ανασκολισει

Μιας νυχτος Ιουνιου η νηνεμια
γιασεμια και φουστανια στοπεριβολι
το ζωακι των αστρων που ανεβαινει
της χαρας η στιγμη λιγο πριν κλαιπει

Ενας κομπος ψυχης κι ουτε πια λεξη
σαν παραθυρο αδειο η Αρετουσα
και ο ερωτας ελθοντ' εξ' οράνω
πορφυριαν παρθεμενον χλαμυν³⁵

ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ η πόα της ουτοπιας
τα κοριτσια οι παραπλανημενες Πλειαδες
τα κοριτσια τ' Αγγεια των Μυστηριων
τα γεματα ως πανω και τ' απυθμενα

Τα στυφα στο σκοταδι και ομως θαυμα
τα γραμμενα στο φως και ομως μαυριλα
τα στραμμενα επανω τους οπως οι φαροι
τα ηλιοβορα και τα σεληνοβαμονα

*Η Ερση, η Μυρτω, η Μαρινα
η Ελενη, η Ρωξανη, η Φωτεινη
η Αννα, η Αλεξανδρα, η Κυνθια*

Των ψιθυρων η επωαση μες στα κοχυλια
μια χαμενη σαν ονειρο : η Αριγνώτα³⁶
ενα φως μακρινο που λειει : κοιμησου
σαστισμενα φιλια σαν πληθος δεντρα

Το λιγακι πουκαμισο που τρωει ο αερας
το χνουδακι το χλόινο πανω στην κνημη
του αιδοιου το μενεξεδεσιο αλατι
και το κρυο νερο της Πανσεληνου

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το μακρικο τραγουδι
ο μυχος της Ελενης με το κυματακι
τα φραγκοσυκα φεγγοντας μες στη μασχαλη
ερεπιωνες³⁷ του μελλοντος και της αραχνης

Τα νυχτερια τ' ατελειωτα μεσα στα σπλαχνα
το ρολόι το άυπνο που δεν φελαει
ενα μαυρο κρεβατι που ολο πλειει
στα τραχια τα παραλια του Γαλαξια

ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ τα ορθια με το μαυρο ποδι
τα καραβια οι αιγες των Υπερβορειων³⁸
τα βια οι πεσσοι³⁹ του Πολικου και του Υπνου
τα καραβια οι Νικοθόες κι οι Ευαδνες

Τα γεματα βοριαδες και φουντουκι του Ορους
τα μυριζοντας μουργα και χαρουπι αρχαιο
τα γραμμενα στη μασκα τους καθως οι Αγιοι
τα την ιδια στιγμή λοξα και ακινητα

*Η Αγγελικα, ο Πολικος, οι Τρεις Ιεραρχαι
Ο Ατρομητος, η Αλκυων, η Ναυκρατουσα
το Μαρακι, το Εχει ο Θεος, η Ευαγγελιστρια*

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το κυμα που αγριευει
και σηκωνεται πεντα οργιες επανω
τα χυμενα μαλλια στο ορνεο που γυριζει
και χτυπιεται στα τζαμια με την καταγιδα

Η Μαρινα καθως προτου να υπαρξει
με του σκυλου το καυκαλο και τα δαιμονια
η Μαρινα το κερας της Σεληνης
η Μαρινα ο χαλασμος του κοσμου

Τα μουραγια ξεσκεπαστα στη σοροκαδα
ο παπας των νεφων που αλλαζει γνωμη
τα καημενα τα σπιτια που το ενα στο αλλο
ακουμπουνε γλυκα και αποκοιμιουνται

Της μικρης βροχης το λυπημενο προσωπο
η παρθενα ελια το λοφο ανηφοριζοντας
ουτε μια φωνη στα κουρασμενα συννεφα
της πολιχνης το σαλιγγαρακι που εσπασε

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ ο πικρος και μονος
ο απο πριν χαμενος εσυ νά 'σαι
Ποιητης που δουλευει το μαχαιρι
στο ανεξιτηλο τριτο του χερι:

ΟΤΙ ΑΥΤΟΣ ο Θανατος και αυτος η Ζωη
Αυτος το Απροβλεπτο και αυτος οι Θεσμοι

Αυτος η ευθεια του φυτου η το σωμα τεμονοντας
Αυτος η εστια του φακου η το πνευμα καιγοντας

Αυτος η διψα η μετα την κρηνη
Αυτος ο πολεμος ο μετα την ειρηνη

Αυτος ο θεωρος των κυματων ο Ιων
Αυτος ο Πυγμαλιων⁴⁰ πυρος και τερατων

Αυτος η θρυαλλιδα⁴¹ που απο τα χειλη αναβει
Αυτος η αορατη σηραγγα που υπερκερα⁴² τον Αδη

Αυτος ο Ληστης της ηδονης που δε σταυρωνεται
Αυτος ο Οφιος που με το Σταχυ ενωνεται

Αυτος το σκοτος και αυτος η ομορφη αφροσυνη
Αυτος των ομβρων του φωτος η εαροσυνη

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το γυρισμα του Λυκου
στο ρυγχος του ανθρωπου και αυτο στου αγγελου
τα εννεα σκαλια που ανεβηκε ο Πλωτινος⁴³
το χασμα του σεισμου που εγιομισε ανθη

Το λιγακι που αγγιζοντας αφηνει ο γλαρος
και φωτιζει τα βοτσαλα σαν αθωοτης
η γραμμη που χαραζεται μες στην ψυχη σου
και το πενθος μηνια του Παραδεισου

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το πριν της οπτασιας
αχερουσιο σαλπισμα και πυρινη ωχρα
το καιουμενο ποιημα και ηχειο θανατου
οι δορυραιχμες λεξεις και αυτοκτονες

Το ενδομυχο φως που ασπρογαλιαζει
κατ' εικονα και ομοιωση του απειρου
τα χωρις εκμαγειο⁴⁴ βουνα που βγαζουν
απαραλλαχτες οψεις οψεις του αιωνιου

ΤΑ ΒΟΥΝΑ με την οιση⁴⁵ των ερειπιων
τα βουνα τα βαρυθυμα, τα μαστοφορα
τα βουνα τα σαν υφαλα μιας οπτασιας
τα κλεισμενα ολουθε και τα σαρανταπορα

Τα γεματα ψιλοβροχο σαν μοναστηρια
τα χωμενα στο πουσι⁴⁶ των προβατων
τα ηρεμα πηγαινοντας καθως βουκολοι
με το μαυρο ζιμπουνι και με το πανωμαντιλο

*Η Πινδος, η Ροδοπη, ο Παρνασσος
ο Ολυμπος, η Τυμφρηστος, ο Ταϋγετος
η Διρφυς, ο Αθως, ο Αινος*

ΑΕΙΟΝ ΕΣΤΙ το διασελο που ανοιγει
αιωνιου γαλαζιο οδο στα νεφη
μια φωνη που παραπεσε μες στην κοιλαδα
μια ηχω που σαν βαλσαμο την ηπιε η μερα

Των βοδιων η προσπαθεια που σερνουν
τους ελαιωνες προς τη δυση
ο καπνος ο αταραχος που παει
των ανθρωπων τα εργα να διαλυσει

ΑΕΙΟΝ ΕΣΤΙ το περασμα του λυχνου
το γεματο χαλασματα και μαυρους ισκιους
η σελιδα που γραφτηκε κατω απ' το χωμα
το τραγουδι που ειπε η Λυγερη στον Αδη

Τα ξυλογλυπτα τερατα πανω στο τεμπλο
οι αρχαιες οι λευκες οι ιχθυοφορες
οι ερασμιες Κορες με το πετρινο χερι
ο λαιμος της Ελενης ωσαν παραλια

Τ' ΑΣΤΕΡΟΕΝΤΑ δεντρα με την ευδοκια
η παρασηματικη ενος αλλου κοσμου
η παλια δοξασια οτι υπαρχει παντα
το πολυ σιμα και ομως αορατο

Η σκια που τα γερνει με το πλάι στο χωμα
ενα κατι του κιτρινου στη θυμηση τους
η αρχαια τους ορχηση πανω απο τους ταφους
η σοφια τους η αδιατιμητη

*Η Ελια, η Ροδια, η Ροδακινια
το Πευκο, η Λευκα, ο Πλατανος
ο Δρυς, η Οζυα, το Κυπαρισσι*

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το αναιτιο δακρυ
ανατελλοντας αργα στα ωραια ματια
των παιδιων που κρατιουνται χερι-χερι
των παιδιων που κοιταζονται και δε μιλιουνται

Των ερωτων το τραυλισμα πανω στα βραχια
ενας φαρος που εκτονωσεν αιωνων θλιψη
το τριζονι το επιμονο καθως η τυψη
και το μαλλινο ερημο μεσα στ' αγιαζι

Ο στυφος μες στα δοντια επιορκος δυοσμος
δυο χειλη που αδυνατο να στερξουν - και ομως
το "αντιο" στα τσινορα που λιγο λαμπει
και μετα ο για παντοτε θολος κοσμος

Το αργο και βαρυ των καταγιδων οργανο
στην καταστραμμενη του φωνη ο Ηρακλειτος
των φονιαδων η αλλη πλευρα η αθεατη
το μικρο "γιατι" που εμεινε αναπαντητο

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το χειρι που επιστρεφει
απο φονο φριχτον και τωρα ξερει
ποιος αληθεια ο κοσμος που υπερεχει
ποιο το "νυν" και ποιο το "αιεν" του κοσμου :

ΝΥΝ το αγριμι της μυρτιας Νυν η κραυγη του Μαη
ΑΙΕΝ η ακρα συνειδηση Αιεν η πλησιφαη

Νυν νυν η παραισθηση και του υπνου η μιμική
Αιεν αιεν ο λογος και Τροπις η αστρικη

Νυν των λεπιδοπτερων το νεφος το κινουμενο
Αιεν των μυστηριων το φως το περιπταμενο

Νυν το περιβλημα της Γης και η Εξουσια
Αιεν η βρωση της Ψυχης και η Πεμπτουσια

Νυν της Σεληνης το μελαγχρωμα το ανιατο
Αιεν το χρυσοκυανο του Γαλαξια σελαγισμα 47
Νυν των λαων το αμαλγαμα και ο μαυρος Αριθμος
Αιεν της Δικης το αγαλμα και ο μεγας Οφθαλμος

Νυν η ταπεινωση των Θεων η σποδος του Ανθρωπου
Νυν Νυν το μηδεν

και ΑΙΕΝ Ο ΚΟΣΜΟΣ Ο ΜΙΚΡΟΣ, Ο ΜΕΓΑΣ !

Αναφορές

- 1 Πολλες φορες, απ' τα νιατα μου με πολεμησαν αλλα δεν με νικησαν
- 2 Οι τρεις μοιρες. Κατα την ελληνικη μυθολογια ερχονται την τριτη νυχτα μετα την γεννηση και λενε στον ανθρωπο το μελλον του
- 3 Πονος, λυπη
- 4 Κούλες: Πυργος (βενετσιανικος πυργος στο λιμανι του Ηρακλειου)
- 5 Βρυσες
- 6 Αρετη με τις τεσσερις ορθες γωνιες: υπονοει το απλο αρχιτεκτονικο στυλ των νησιων
- 7 κοσκινίζουν
- 8 ειδος ακριδας που μοιαζει με αλογο, στην Μακεδονια λεγεται και αλογακι του Χριστου

9 ρευμα αερος

10 δυσοσμο και δηλητηριωδες αεριο, δημιουργειται απο το οξυγονο με την επιδραση του ηλιακου φωτος

11 Αναγραμμα-κρυπτογραφια των λεξεων: ΕΡΩΣ, ΘΑΛΑΣΣΑ, ΜΑΡΙΝΑ, ΗΛΙΟΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΑ, ΕΛΥΤΗΣ

12 βραγχια (αναπνευστικα οργανα των ψαριων)

13 με κερατα (κερας φερω)

14 Αγια Μαρινα: αγια της Λεσβου. Αγαπημενο ονομα του Ελυτη. (ετυμολογικα: μάρε (λατ.) = θαλασσα). Ο ποιητης εγραψε και το ποιημα: Η Μαρινα των βραχων.

15 Εννοει την Λεσβο, πατριδα του ποιητη

16 Ο Αγιος Θεοδωρος της Λεσβου (ενας απο τους πιο νεους αγιους της Ορθοδοξιας) που θεωρειται κατα την λαϊκη παραδοση και σαν προγονος του Ελυτη

17 Χωρια της Λεσβου (στον κολπο της Γερας)

18 πελδινός: σκουροχρωμος

19 σωρος

20 ρηματα: λογια

21 μυρωδια ψητου

22 ο εθνικος μας Υμνος του Δ. Σολωμου (1798-1857)

23 λαμδα και εψιλον: Λ Ε υτερια

24 σαγή: εξαρτηματα υποζυγιου του αλογου (αλλα και οπλισμος).
Εδω ισως: βαρυ φορτιο

25 ζακόνι: συνηθεια, χούι

26 Σταφυλι

27 γαγγαμο= διχτυ

28 λειμων = λιβαδι

29 Κουστωδια: στρατιωτικη φρουρα

30 ροδα για κυλισμα (παιδικο παιγνιδι)

31 μαγεια

32 δυναμη

33 ερωδιος = ελόβιο πουλί , ο ψαροφαγος

34 ροπτρον (απο το ρημα: ρεπω) = μεταλλινο κατασκευασμα στις εξωπορτες για να χτυπουν οι επισκεπτες

35 ερωτας που ηρθε απ τον ουρανο τυλιγμενος με την πορφυρη γλαμουδα (κομματι απο τα ποιηματα της Σαπφως)

36 Προκειται για την Ανακτορία και οχι για την "Αριγνώτα" (Ελυτης: Σαπφω, Εκδ. Ικαρος, 1996, σελ. 89-91): κωυ]δέ νύν Ανακτορι[ας τίς ε]μναι[σθ' ού] παρεοισας...από Σαρδίων πόλλακι τύιδε νών εχοισα· ώς πε δεζώομεν βεβάως εχεν σε θέασ' ικέλαν αριγνώται σάι δέ μάλιστ' έχαιρε μολπαι...(Σαμπως και τωρα την Ανακτορια πού 'φυγε μακριά μας λέω τή θυμάται πια κανείς; πολλές φορές από τις μακρινές Σαρδεις εδώ σε μας γυρίζει ο λογισμός της: εδώ που σαν θεά φανερωνόταν μαγεμενη απ' το γλυκό τραγουδι σου).

37 ερειπιωνας = τοπος με πολλα ερειπια

38 Υπερβορειοι : μυθικος λαος που κατοικουσε στην βορειο Ευρωπη. Κοντα τους διεμενε κατα τους χειμερινους μηνες ο Απολλων. και ο οποιος επεστρεφε παλι την ανοιξη στη Δηλο και στους Δελφους. Ο γυρισμός του Απόλλωνα γιορτάζονταν στους Δελφούς κάθε εαρινή ισημερία, με τα "Θεοφάνια" Ο Πινδαρος τους θεωρει μακαριους και ευδαιμονες ανθρωπους που ζουσαν χωρις εγνοιες και προβληματα.

39 πεσσος = τετραγωνη κολωνα στην οποια στηριζεται ο θόλος.
Ακομη: πούλι απο παιγνιδι

40 Πυγμαλιων: Κυπριος βασιλιας, ο οποιος συμφωνα με τις <Μεταμορφωσεις> του Οβιδιου μη βρισκοντας γυναικα που να του ταιριαζει, εκανε ενα αγαλμα γυναικας και το ερωτευτηκε. Η Αφροδιτη τον λυπηθηκε και εμψυσησε ζωη στο αγαλμα (Γαλατεα). Ο Πυγμαλιων απεκτησε κατα την παραδοση απο την Γαλατεα την κορη Παφο.

41 φιτιλι

42 υπερκερω = υπερφαλαγγίζω

43 Πλωτινος: φιλοσοφος απο την Αιγυπτο (205-270 μ.Χ.), θεμελειωτης της νεοπλατωνικης φιλοσοφιας

44 πλαστικη υλη, στην οποια γινεται αποτυπωση μορφης ή σχηματος

45 υπεροψια, αλαζονια

46 ομιχλη
47λαμψη, φεγγοβολημα